

ΚΟΝΙΤΣΑ

33, 1990

ΙΟΥΛΗΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 33 ΔΡΧ. 150
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Εκλογικά Σ.Ε.	309
Βάλια Κάλντα Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ	309
Προεκλογικό κομφούζιο Κ.Τ.	310
Δημοτικές εκλογές Ε.Π.	312
Δοξασμένη κοιλάδα Η. Παπαζήση	314
Δημοτικά τραγούδια Ν. Ρεμπέλη	317
Αναφορά στο Άγιο Όρος Ι.Τ.	318
Η μέλισσα και τα προϊόντα της Σ.Τ.	321
Η τελευταία αρκούδα του Πίνδου Δ. Χατζή	323
Οι Γερμανοί στην Κόνιτσα Β. Βουρδούκα	329
Εύθυμα Α. Ευθυμίου	332
Τοπωνύμια Λυκόρραχης Σ. Φασούλη	334
Λάτσης Ι. Μαυρομάτη	336
Βιβλιοπαρουσίαση Ι.Τ.	338
Το μοιρολόγι του Τ. Πρόκου Α. Κολιού	339
Είμαι αθώς Γ. Παπαμιχάλη	341
Πατροκοσμάς - Ηπειρωτικά βουνά Λ. Τζόκα	342
Πανηγύρι στη Μελισσόπετρα Β.Ν.	342
Ποδόσφαιρο στα 2.000 μέτρα	343
Επιστολές	343
Πανηγύρι στη Πηγή Β. Βουρδούκα ...	344*
Σχόλια - Ειδήσεις	344
Κοινωνικά	346

Αώος σε καλές ημέρες Φωτ. Σ. Τουφίδη

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:

Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 800
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

ΕΚΛΟΓΙΚΑ

Στις 14 Οκτώβρη θα γίνουν οι Δημοτικές και Κοινοτικές εκλογές.

Υποτίθεται ότι οι Δημοτικοί άρχοντες αναβαπτίζονται στη λαϊκή κολυμπήθρα και εκλέγονται να υπηρετήσουν τα συμφέροντα του λαού και του τόπου.

Στην Κόνιτσα έγινε προσπάθεια από μια μεγάλη ομάδα πολιτών (απ' όλους τους κομματικούς χώρους), για τη σύσταση ενός κοινού συνδυασμού, που τα μέλη του θα προτείνονταν με αξιολογικά κριτήρια και ο επικεφαλής χωρίς κομματική σφραγίδα.

Δυστυχώς αυτή η προσπάθεια δεν τελεσφόρησε και όλα πήραν το δρομο προς την κομματική απόχρωση.

Το περιοδικό δεν κομματίζεται και δεν παίρνει το μέρος κανενός συνδυασμού· εκείνο που εύχεται είναι: να γίνει η αντιπαράθεση στα κρίσιμα προβλήματα του τόπου και να εκλεγούν, απ' όλους τους συνδυασμούς, οι πιο χρήσιμοι σύμβουλοι που θα προσφέρουν δημιουργικό έργο στην πόλη, δίνοντας σωστές λύσεις.

Άμεσα και βασικά προβλήματα αυτή τη στιγμή είναι: η μετατροπή του βυρσοδευείου, η αποτροπή της εκτροπής της «Βάλια Κάλντα» η άμεση και πλήρη λειτουργία του Κέντρου Υγείας, η έλλειψη νερού (που προστέθηκε τα τελευταία χρόνια) και γενικότερα η οικονομική και πολιτισμική αναβάθμιση της Κόνιτσας και της Επαρχίας της.

Ιδού «στάδιον δόξης λαμπρόν» για τους επίδοξους Άρχοντες και σοβαρή ευθύνη για τους Δημότες - υπηφοφόρους της 14ης Οκτώβρη. Οι καιροί είναι κρίσιμοι, ας σκεφτούμε κι ας πράξουμε όλοι με σύνεση.

Σ.Ε.

Για τη Βάλια Κάλντα

Από τον Εξωρ. Σύλλογο Κόνιτσας πήραμε για δημοσίευση το παρακάτω έγγραφο του Υ.ΠΕ. ΧΩ. Δ.Ε, που αναφέρεται στο σοβαρότατο πρόβλημα της εκτροπής Αώου.

Θέμα: Επεμβάσεις της ΔΕΗ στο πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Πίνδου.

Σχετ. ΠΑΒ 770/8.6.90

Απαντώντας στην αναφορά με αρ. ΠΑΒ 770 που κατέδεσαν την 8.6.90 οι βουλευτές κ.κ. Κ. Ρήγας, Ν. Γαλανός, Α. Παφίλης, Α. Σκυλάκος και περιοριζόμενοι στα θέματα αρμοδιότητας του ΥΠΕΧΩΔΕ, σας παρακαλούμε να πληροφορήσετε τους κ.κ. βουλευτές τα εξής:

1. Οι αρμόδιες Δ/νσεις του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού και Χωροταξίας) έχουν διατυπώσει τεκμηριωμένες απόψεις σχετικά με την αντίθεσή τους σε επεμβάσεις στον Εθνικό Δρυμό Πίνδου.

2. Οι λόγοι (τυπικοί και ουσιαστικοί) για τους οποίους το ΥΠΕΧΩΔΕ είναι αντίθετο σε οποιαδήποτε επέμβαση στη περιοχή του Ε.Δ. Πίνδου, και ιδιαίτερα στον πυρήνα του, εκτός από τις απολύτως απαραίτητες που εξυπηρετούν την προστασία του είναι οι εξής:

– Το έργο της ΔΕΗ προσκρούει στις διατάξεις περί Εθνικών Δρυμών (νομικό καθεστώς απόλυτης προστασίας).

– Ο Ε.Δ. Πίνδου (και Βίκου - Αώου που βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση) συμπεριλαμβάνεται στους σημαντικότερους βιότοπους σύμφωνα με την οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας.

– Είναι βιότοπος της καφετιάς αρκούδας που προστατεύεται από την Ελληνική Νομοθεσία, αλλά και από τη Διε-

δνή Σύμβαση της Βέρνης «περί διατηρήσεως της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος».

– Συγκαταλέγεται στους βιότοπους της χώρας στα πλαίσια του προγράμματος **CORINE** (Οικολογική Χαρτογράφηση της Ευρώπης, 85/338/ΕΟΚ).

– Αποτελεί βιότοπο σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας (προστατεύονται από το άρθρο 20 του Ν. 1650/86) που η σημασία τους ξεπερνάει τα όρια της χώρας με υψηλό βαθμό ευαισθησίας σε ανθρώπινες επεμβάσεις.

– Για τους πιο πάνω λόγους η πρόταση παρέμβασης δεν έχει εισαχθεί ως τώρα από το ΥΠΕΧΩΔΕ στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος.

3. Ακόμη, έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα της Δ/νσης Περ/κού Σχεδιασμού, η ανάθεση εκπόνησης μελέτης «Οικολογικής Χωροταξικής μελέτης χαρακτηριστικών οικοσυστημάτων ορεινών όγκων Πίνδου» που θα αφορά κυρίως τις περιοχές του Ε.Δ. Πίνδου, και Ε.Δ. Βίκου - Αώου με στόχο την προστασία τους.

4. Άρχισε η διαδικασία της παραπομπής της Ελλάδας στα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια με την προειδοποιητική επιστολή του μέλους της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων **CARLO RIPADI MEANA** για παραβίαση των κοινοτικών οδηγιών από τις ήδη πραγματοποιημένες επεμβάσεις της ΔΕΗ στην περιοχή.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΝΟΣ

Προεκλογικό κομφούζιο

Αύγουστος του '90, λίγο πριν μπούμε στη μεγάλη δίνη της εκλογικής αναμέτρησης. Βρισκόμαστε ακόμη στη φάση των ζυμώσεων των διαπραγματεύσεων και των γιθύρων. Τα κόμματα είναι έτοιμα να στεγάσουν υποψηφίους - κάποια έχουν ήδη δώσει το χρίσμα, άλλα αναμένονται. Υποψήφιοι εξυφαίνουν τους μελλοντικούς τους συνδυασμούς, γιθυρίζοντας στο αυτί των ανθρώπων της αρεσκείας τους με μια ζηλότυπη μυστικότητα. Όλοι μιλούν για την εκλογιμότητα του κάθε υποψηφίου συμβούλου. Να έχει σόι, να είναι «σόι», που σημαίνει να μην έχει βγει πολύ στην πιάτσα - αυτό ειδικά για τις γυναίκες -, να είναι καπάτσος αλλά και βολικός, αρεστός στο κόμμα, αλλά να περνάει και ως υπερκομματικός, με λίγα λόγια να σε βάζει στο ποτάμι και να σε βγάζει άβρεχτο. Πριν από λίγο καιρό ναυάγησε η προσπάθεια για τη δημιουργία ενός Πανκοινοτιώτικου συνδυασμού, αφού πρώτα ακούστηκαν προτάσεις εφικτές κι ανέφικτες, λογικές και παράλογες.

Από κει και πέρα όλα κυλούν με το γνωστό τρόπο. Αφού τελειώσουν και οι τελευταίες διαπραγματεύσεις θα γίνει ένας λυσσαλέος προεκλογικός αγώνας, στην ουσία μια προεκλογική αναμέτρηση «εφ' όλης της ύλης» όπως είναι αρεστό να λέγεται. Οι μεν για να ανανεώσουν τη λαϊκή συναίνεση, οι δε για να μετρήσουν μέσα από το εκλογικό αποτέλεσμα τη διαμαρτυρία του λαού στην πολιτική του κυβερνώντος κόμματος.

Σ' όλα αυτά δίνεται μια «υπερκομματική» επίφαση από τους υποψηφίους όλων των παρατάξεων, ένα λουστράρι-

σμα για να δαμπώσει τους «αφελείς».

Τα χρόνια προβλήματα της Κόνιτσας: Κέντρο Υγείας, Βυρσοδευείο, λειψυδρία, Εταιρία Λαϊκής Βάσης, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη παίζονται στο τραπέζι του προεκλογικού καζίνου, για να κερδηθούν εκλογικοί πόντοι.

Προεκλογικός γίδυρος, προεκλογικές φιλίες, προεκλογικές επισκέψεις ανωτέρων αρχόντων, προεκλογικές και οι θρησκευτικές συγκεντρώσεις, όπου οι ιεράρχες υποδείχνουν έντεχνα στο ποίμνιο τους υπογύφους της αρεσκείας τους. Παρένθεση: ο Μητροπολίτης μας στην ολονύκτια του Δεκαπενταύγουστου ζήτησε από το εκκλησίασμα να ξαναγυφίσει τους Δημάρχους Δελβινακίου και Κόνιτσας, που τίμησαν την εκδήλωση με την παρουσία τους, κλείνει η παρένθεση. Προεκλογική ακόμη και η αναστολή της λειτουργίας του Βυρσοδευείου. Αυτό πια κι αν δεν είναι προεκλογικό τέχνασμα. Μπροστά στο φόβο να χαθεί η συνοχή και η ενότητα των οπαδών του κυβερνώντος κόμματος στην Κόνιτσα, έφτασε εκ των άνω πάραυτα η εντολή: «Προς Θεού όχι Βυρσοδευείο, δε συμφέρει σ' αυτή τη φάση».

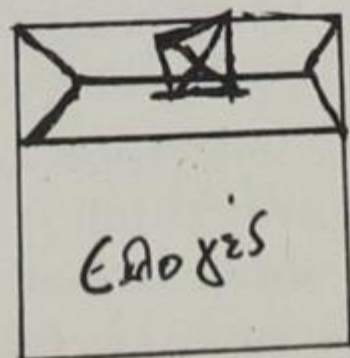
Κι εμείς όλοι οι υπόλοιποι μόνιμα πολιτογραφημένοι στην «Ουτοπία», προσδοκούμε την «ιδανική» πολιτεία με τους «ιδανικούς» άρχοντες, που δε θα αναλώνονται μέσα σε παραταξιακές εντολές και δε θα γίνονται «κοντόφθαλμοι εκτελεστές στενοκέφαλων διαταγών» της εξουσίας, δε θα εξυπηρετούν τα συμφέροντα του φιλικού τους περίγυρου, δε θα διαιωνίζουν στην Κόνιτσα το μέχρι τώρα μόνιμο μετεμφυλιοπολεμικό κλίμα και δε θα κατα-

χρώνται τη δύναμη και την εξουσία που τους εμπιστεύτηκε ο λαός.

Που θα είναι οι πραγματικοί ικανοί, που θα επικοινωνούν με τους μαζικούς φορείς, θα διαλέγονται, θα συνεργάζονται, θα βρίσκονται σε διαρκή ετοιμότητα για να πετύχουν την λύση των προβλημάτων, θα έχουν άποψη, θέληση, λόγο πάνω στα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - αρκετά τα τελευταία χρόνια παρακολουθήσαμε βουβά και άβουλα πρόσωπα στις συνδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, φτάνει πια!, θα παλεύουν για μια Τ.Α. δυναμική, ανεξάρτητη, αποκεντρωμένη, συσπειρωτική που θα προωθήσει τη λύση των μόνιμα άλυτων προβλημάτων του τόπου μας. Πολλά ζητάμε!!

Από την άλλη μεριά εμείς ως υπηφοφόροι, πριν βιαστούμε να πειδαρχήσουμε κομματικά, πριν δαμπώσουμε από προεκλογικά πυροτεχνήματα, πριν δελεαστούμε με προεκλογικές υποσχέσεις για θέσεις ανύπαρκτες, ας σκεφτούμε πως θα είμαστε υπεύθυνοι ακόμη και για την ύπαρξη ή όχι της Κόνιτσας τα επόμενα κρίσιμα τέσσερα χρόνια, εφόσον υπάρχουν οι διαρκείς απειλές της λειτουργίας του Βυρσοδευείου και της εκτροπής των πηγών του Αώου, και ας υπήψουμε όσους πραγματικά αγαπούν τον τόπο και έχουν τη δύναμη και τη θέληση να παλέψουν γι' αυτόν.

Κ.Τ.

Λίγο πριν τις Δημοτικές Εκλογές

Η Τ.Α. θεωρείται δεμελιώδης βάθρο της Δημοκρατίας και ταυτόχρονα βασικός αναπτυξιακός Θεσμός. Έχει γίνει πλέον σαφές, ότι αναβαθμισμένα η Τ.Α. μπορεί και πρέπει να λειτουργήσει σαν πυρήνας των κοινωνικών και αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και εξελίξεων.

Βασικές προϋποθέσεις για την αναβάθμισή της, ώστε να γίνει ένας ζωντανός οργανισμός, που να δικαιώνει την ύπαρξή της είναι:

– Η κατάκτηση της **αυτονομίας** της δηλ. η διοικητική της αυτοτέλεια.

– Η **αποκέντρωση** αρμοδιοτήτων και πόρων από την Κεντρική εξουσία προς την περιφέρεια.

– Η **κατοχύρωση** και η **διεύρυνση** της λαϊκής συμμετοχής.

– Και τέλος η **ολοκλήρωση** του δεσμού της Τ.Α., με ισχυρά τοπικά και περιφερειακά όργανα όπως είναι ο διεκδικούμενος Β' βαθμός Αυτοδιοίκησης.

Ο ρόλος λοιπόν της Τ.Α. στη σημερινή πραγματικότητα, είναι σημαντικός αλλά και σύνθετος.

Σ' αντίθεση με την φιλοσοφία που την ήθελε και που δυστυχώς επανέρχεται, προέκταση της Κεντρικής εξουσίας με αυστηρά καθορισμένο πλαίσιο δράσης, και με χαρακτήρα διαχειριστικό ή διεκπαιρευτικό, η Τ.Α. μπορεί και πρέπει να αναβαθμιστεί. Μπορεί και πρέπει να σχεδιάζει να προγραμματίζει, ν' αποφασίζει, να χαράζει δηλ. πολιτική σε τοπικό επίπεδο, με γνώμονα πάντα το κοινωνικό συμφέρον.

Η συνεργασία και ο διάλογος με την τοπική κοινωνία και τους φορείς της, είναι η απαραίτητη διαδικασία, μέσα από την οποία ερευνώνται και ανα-

δεικνύονται τα προβλήματα και αναζητούνται και προωθούνται οι λύσεις, στη βάση μιας ουσιαστικής και επιβαλλόμενης κοινωνικής συναίνεσης.

Η παρέμβαση της Τ.Α. στα κοινωνικά δρώμενα και η αμφίδρομη σχέση με την τοπική κοινωνία, είναι το πλαίσιο που εξασφαλίζει την επιτυχία στο έργο της. Γίνεται έτσι, πόλος συσπείρωσης όλων των κοινωνικών στρωμάτων και χώρος άμβλυσης των κοινωνικών αντιθέσεων και πολώσεων.

Κι' ενώ έτσι θα 'πρεπε να ήταν η Τ.Α. ή να προσπαθούμε να γίνει, οι τετραετίες κυλούν χωρίς να αλλάζει τίποτα σ' αυτόν τον «όμορφο αλλά σκληρό» τόπο.

Τίποτα δεν αλλάζει, στη νοοτροπία και την πρακτική αυτών που θέλουν ν' ασκούν τοπική εξουσία, αυτών που εγκλωβισμένοι στα βιώματά τους, αδυνατούν να ξεπεράσουν το εγώ τους και αναφωνούν «δοθείσης ευκαιρίας» «Εγώ, ειμί ο Δήμαρχος ... και όσοι πιστοί προσέλθετε».

Και είναι οι ίδιοι που θεωρούν το Δημαρχείο «σπίτι» τους ή «τσιφλίκι» τους και την ευθύνη του Δημάρχου, πότε σαν ευκαιρία προσωπικής ανέλιξης, πότε σαν λύση στο προσωπικό πρόβλημα της ανίας τους και πότε σαν ευκαιρία για εξυπηρέτηση του κομματικού του χώρου. Και είναι οι ίδιοι, που αυτοπεριορίζονται στην πεπατημένη δεκαετιών ανίκανοι ν' αντιληφθούν τις αλλαγές και τις προκλήσεις του παρόντος. Τους βλέπουμε πάντα προεκλογικά, ν' εξαντλούν την σχέση τους με την κοινωνία, περιφερόμενοι στις ξεχασμένες γειτονιές και τάζοντας «λαγούς με πετραχήλια».

Τους βλέπουμε και μετά την «μεγάλη νίκη», να ξεχνούν τα μεγαλόπνοα έργα

ανάπλασης και να δηλώνουν «πτωχοί τω Δήμω». Τους ζήσουμε όλους από κοντά.

– Όταν δήλωναν παρέμβαση σ' όλα τα επίπεδα ζωής αυτού του τόπου και μετά αδιαφορούσαν, αγνοούσαν, εφησύχαζαν.

– Όταν δήλωναν «Δήμαρχοι όλων των Κοιτισιωτών» και την επομένη αυτομάτως γίνονταν της μιας παράταξης.

– Όταν δήλωναν μπροστάρηδες σ' όλους τους Κοινωνικούς αγώνες και κατόπιν, επέρριπταν τις ευθύνες τους εις τρίτους, κρατώντας γηφοφορικές ισοροπίες.

Τους ζήσαμε όλους από κοντά και τους απολαύσαμε, όταν προσπαθούσαν να κατοχυρώσουν την προσωπική τους αίγλη, με την παρουσία στο βήδρο των παρελάσεων, και με τη συμμετοχή τους στα κάθε λογής εγκαίνια και στα κάθε λογής «συνέδρια».

Τους είδαμε τέλος να γίνονται ευλύγιστοι στα κελεύσματα της Κεντρικής εξουσίας και άτεγκτοι στη θέληση του λαού. Να λειτουργούν πολιτικάντικα, να δημαγωγούν, να μην τολμούν.

Τους ζήσαμε από κοντά και τους ξέρουμε πλέον καλά... Ξέρουμε ότι αδυνατούν ν' ανταποκριθούν στις ανάγκες μιας αναβαθμισμένης Τ.Α.

Και επειδή, τώρα, λίγο πριν τις Δημοτικές Εκλογές, θα τους ξαναδούμε να μας πλησιάζουν, να μας χτυπούν φιλικά στην πλάτη, να μας τάζουν ή να μας πιέζουν, εμείς που μάδαμε πια να τους αναγνωρίζουμε από μακριά θα σταθούμε κριτικά απέναντί τους. Θα γίνουμε σκληροί, πολιτικά μαζί τους.

Γιατί εμείς, που χρόνια τώρα, ασχολούμαστε με τα κοινωνικά δρώμενα

του τόπου μας, δεν είμαστε πολιτικάντηδες ν' εξαντλούμαστε προεκλογικά.

Εννοούμε την **πολιτική** σαν μια καθημερινή προσωπική πρακτική μέσα σ' ένα διαρκές κοινωνικό γίγνεσθαι και όχι σαν μια απλή άσκηση εξουσίας.

Εννοούμε τον **πολίτη** ενεργό και συμμετοχο και όχι παθητικό και αδρανοποιημένο δέκτη. Εννοούμε τον **Δήμο** χώρο συλλογικών αποφάσεων.

Εμείς λοιπόν που δεν είμαστε πολιτικάντηδες ή καρεκλοκένταυροι, που παραμένουμε αμετανόητα ρομαντικοί στην σχέση μας με την πολιτική.

– Θ' αρνηθούμε μια Τ.Α. άχρωμη, άοσμη και χειραγωγημένη.

Θ' αρνηθούμε και δ' απορρίψουμε όλους όσους, αυτοαναγορεύονται, οι μοναδικοί, αναμφισβήτητοι, οι πλέον ικανοί.

Θ' αρνηθούμε και δ' απορρίψουμε.

– Φιλοσοφίες, που ευνουχίζουν την Τ.Α.

– Πρακτικές που αμαυρώνουν το κύρος της.

– Και πρόσωπα, που την αδρανοποιούν.

Ε.Π.

Η Δοξασμένη Κοιλάδα (Η λεκάνη του Αώου)

Ηλία Ε. Παπαζήση

Τους κατοίκους του κάθε χωριού της Κοιλάδος του Αώου, αλλά και των άλλων χωριών της χώρας μας, πολύ εβασάνισε, απασχόλησε και η αμείωτη επιθυμία των, ν' ανεγείρουν στο χωριό των Ναούς, μετάλοπρεπείς στο κέντρο του χωριού, για τον Πολιούχο Άγιον και μικρότερους στην περιφέρεια του χωριού για άλλους Αγίους της προτίμησής των. Για την ακατάβλητη προσπάθεια που κατέβαλαν εκείνοι οι κάτοικοι, μάρτυρες αγευδείς είναι σήμερα οι Ναοί που βρίσκονται σε κάθε χωριό. Μαρτυρούν την αποφασιστικότητα και δραστηριότητα αυτών, τη δυνατή και θερμή πίστη των στο Θεό και τη Χριστιανική Θρησκεία, την άπειρη προς τη γένετειρα αγάπη των. Οι Κεντρικοί δε αυτοί Ναοί δεν ήταν μόνο ο τόπος της ομαδικής προσευχής και λατρείας. Ήταν το καύχημά των, ήταν το στολίδι του χωριού των. Πλάϊ των το περίλαμπρο Διδακτήριο, η πνευματική εκείνη κυέλη συμπλήρωνε την ομορφιά του. Οι άδολες παιδικές φωνές ζωντάνευαν το χωριό. Πλημμύριζαν την ατμόσφαιρα χαρά, αισιοδοξία, ελπίδα για το μέλλον. Οι διάφορες όμως ανάγκες, ο διάφορος τρόπος ζωής, η αστυφιλία μετέβαλαν την κατάσταση στο κάθε χωριό. Οι κάτοικοι τα εγκατέλειψαν, έμειναν οι αδύναμοι ή ερημώθηκαν. Τώρα την αισιοδοξία τη διαδέχθηκε η απόγνωση και η απελπισία, τη χαρά, η μελαγχολία, την οχλοβοή η βουβαμάρα. Μάρτυρες βουβοί της κατάντιας οι Ναοί, τα Διδακτήρια.

Η εκκλήσια και το σχολείο, ήταν στο κάθε χωριό οι βασικοί παράγοντες. Αυτοί στενά και άρρηκτα συνδεδεμένοι ενστάλαξαν την εθνικοθρησκευτική φλόγα, εδημιούργησαν, ανέδειξαν το έπος του 1821 και των άλλων Απελευθερωτικών αγώνων. Αυτοί μας χάρισαν τη λευθεριά που ημείς σήμερα απολαμβάνομε.

Με δέος λοιπόν, ευλάβεια και ευσέβεια να ιστάμεθα μπροστά στα Ιερά αυτά Μνημεία. Ν' αποτελούν για μας τόπο προσκυνήματος και να ενδιαφερόμεθα για τη διατήρησή των. Και ακόμη να ευχόμεθα, όπως το κύτταρο αυτό της ευρύτερης κοινωνίας και της πολιτείας που λέγεται χωριό, να ξαναζωντανέψει, να επανεύρει τη ζωτικότητα του. Είναι τούτο ανάγκη Εθνική. Στη συνέχεια, αναφέρομε τους Ναούς των Αγίων που βρίσκονται στο κάθε χωριό της Κοιλάδος του Αώου.

Στη Λαϊστα Των Αγίων Ταξιαρχών (Πολιούχου), της Παναγίας (Κοίμησης), του Αγίου Νικολάου του Αγίου Χαράλάμπους, της Αγίας Παρασκευής.

Στο Παλαιοχώρι Λαϊστής - Μετά την ερήμωση του χωριού τούτου, χρόνια παρέμεινε σπητός ο Ναός του Αγίου Νικολάου (Πολιούχου) σε ανάμνηση της άλλοτε ζωντανίας του χωριού. Δυστυχώς ο περικαλλής αυτός Ναός κατέρρευσε προφανώς, απ' την αδιαφορία των αρμοδίων της κοινότητας Λαϊστής, στην δικαιοδοσία της οποίας περιήλθε η περιφέρεια του Παλαιοχωρίου μετά την ερήμωσή του.

Στο Ηλιοχώρι (Δοβρίνοβο) - Του Αγίου Νικολάου (πολιούχου), της Γέννησης της Θεοτόκου (άλλοτε Ναού της Ιεράς Μονής Ηλιοχωρίου), του Αγίου Αθανασίου, του Προφήτου Ηλιού, των Ταξιαρχών και του Αγίου Μηνά. Υπήρ-

χαν και οι Ναοί που κατέρρευσαν, όπως της Αγίας Τριάδος, της Μεταμόρφωσης του Αγίου Δημητρίου, της Θεοτόκου (Υπαπαντής), του Αγίου Παντελεήμονος της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Αντωνίου.

Στο Βρυσσώρι (Λεσινίτσα) - Του Αγίου Χαραλάμπους (πολιούχου) που είναι υποστηλωμένος για την ακαταλληλότητα του εδάφους και στον οποίο οι κάτοικοι δεν εκκλησιάζονται από το φόβο της κατάρρευσής του, του Αγίου Αθανασίου (πρώτου πολιούχου), του Αγίου Δημητρίου, του Αγίου Γεωργίου, της Γέννησης και Κοίμησης της Θεοτόκου, του Αγίου Νικολάου, της Αγίας Παρασκευής του Αγίου Τρύφωνος και του Αγίου Μηνά.

Στο Ελεύθερο (Γκρισμπάνι) - Του Αγίου Νικολάου (πολιούχου). Το έτος 1943 επυρπολήθη από τους Γερμανούς. Ανηγέρθη νέος Ναός στο κέντρο του χωριού αφιερωμένος πάλι στον Άγιο Νικόλαο, με την άοκνη φροντίδα του διδασκάλου του χωριού Αχιλλέα Μπάρμπα και των φιλοτίμων συνεργατών του. Του Αγίου Μηνά, του Προφήτου Ηλίου, των Αγίων Αναργύρων, του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, της Μεταμόρφωσης και του Αθανασίου. Περικαλής είναι και ο ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου στην άκρη του χωριού που δεν επυρπολήθη το έτος 1943 από τους Γερμανούς.

Στις Πάδες - Της Κοίμησης της Θεοτόκου (πολιούχου). Της Γέννησης της Θεοτόκου, των Αγίων Αποστόλων (σε εξαίρετη τοποθεσία), του Προφήτου Ηλίου, του Αγίου Νικολάου, του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, του Αγίου Αθανασίου και της Αγίας Παρασκευής. Στον Κεντρικό Ναό των Πάδων παρουσιάσθηκε φυσικό φαινόμενο

που κράτησε πολλά χρόνια τους κατοίκους και διερχόμενους θεατές σε έκπληξη. Σπόρος πεύκης παρασυρμένος από τον αέρα κατέκατσε στη μικρή στέγη της δολωτής προεξοχής του Ιερού του Ναού. Βρήκε έδαφος και αυτοβλάστησε. Απαρατήρητο ως φυτό, μεγάλωσε και αναπτύχθηκε δένδρο πεύκης με μεγάλο ύψος. Οι ρίζες του κατερχόμενες διέσχισαν την προεξοχή, της δημιουργήσαν ρωγμές αισθητές, επικίνδυνες σ' αυτή και το όλο κτίριο. Οι προλήψεις και δεισιδαιμονίες έφθασαν στο ζενίθ. Όλοι αντιλαμβάνονταν τον ενδεχόμενο κίνδυνο, αλλά κανένας δεν απεφάσιζε, δεν πλησίαζε να το κόψει. Όλοι φοβόνταν, το θεωρούσαν ιερό, δεικό (βακούφικο). Τέλος, πέρασαν τα χρόνια του. Το πεύκο μόνο του γεννήθηκε, όρδιο πέθανε όπως ήταν. Ο δρύλος τελείωσε. Οι προξενηθείσες ζημιές επανοδρώθηκαν. Τώρα αποτελεί μια ανάμνηση. Το ίδιο αυτό φυσικό φαινόμενο, αν δεν απατώμαι, παρουσιάζεται και στο Ναό της Σαμαρίνας.

Στα Άρματα (Αρμάτοβο) - Του Αγίου Νικολάου (πολιούχου). Της Αγίας Παρασκευής, του Αγίου Δημητρίου και του νεοανεγερθέντος υπό του κατοίκου Χρίστου Χρυσικού, Ναού της Κοίμησης της Θεοτόκου.

Στο Δίστρατο - Της Κοίμησης της Θεοτόκου (πολιούχου), Προφήτου Ηλίου, Μεταμόρφωσης, Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, Αγίας Παρασκευής.

Στο Παλαιοσέλλι - Της Αγίας Παρασκευής (πολιούχου). Για τον ναό τούτον θα επανέλθουμε παρακάτω. **Του Αγίου Νικολάου** (πρώτου πολιούχου του χωριού). Ο Ναός ούτος κάπκε περί τα μέσα του 19ου αιώνας από απροσεξία και δυστυχώς η ανέγερσής του δεν πραγματοποιήθηκε όπως έπρεπε. Το

1910 αποφασίσθηκε να κατασκευασθεί στον περίβολό του κτίριο του οποίου το μεν υπόγειό του θα χρησίμευε ως Κοιμητήριο, το δε ανώγειό του ως Ναός του Αγίου Νικολάου. Έγινε μόνο το υπόγειό του το οποίον εχρησίμευσε λίγα χρόνια ως Κοιμητήριο. Το Ανώγειο δεν έγινε. Εμεσολάβησαν πόλεμοι, επιστρατεύσεις, γεγονότα που δεν επέτρεψαν την ανέγερσή του. Αλλά και το Κοιμητήριο εκτεθειμένο μεταβάλλονταν τους χειμερινούς μήνες σε Δεξαμενή Ύδατος απ' τα νερά που διέρρεαν σ' αυτό. Τελικά, χαρακτηρίσθηκε άχρηστο. Το 1960 με ανώνυμες εισφορές, το άχρηστο εκείνο υπόγειο (Κοιμητήριο) μετετράπη σε Ναϊσκο του Αγίου Νικολάου, ενέργεια αυθαίρετη, βεβιασμένη, αποτυχημένη, γιατί, η δαπάνη που διετέθη για τη μετατροπή του υπογείου χώρου (Κοιμητηρίου) σε Ναϊσκο, με μικρή ακόμη πρόσθετη συνεισφορά ή επιδότηση, κατά τους υπολογισμούς, θα ήτο δυνατή για την ανέγερση ενός Ναού μικρού μεν, αλλά καταλλήλου και συγχρονισμένου. Έτεροι Ναοί είναι του Αγίου Δημητρίου, του Αγίου Αθανασίου, της Μεταμόρφωσης του Χριστού σε λόφο πευκόφυτο ύψους 1500 μέτρα με θέα εξαιρετική. Του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου και του Προφήτου Ηλιού σε εκτεταμένο πευκοδρυόφυτο οροπέδιο με καταπληκτική θέα την οροσειρά της Τύμφης και στο βάθος τον διερχόμενο Αώο ποταμό. Με τις πρόθυμες εισφορές των ταξιδευμένων Παλαιοσελλιτών και την φροντίδα του ιερέως Παπαναγιώτη, όλοι οι Ναοί του χωριού διατηρούνται σε καλή κατάσταση. Ευχόμεθα η καλή αυτή κατάσταση να συνεχισθεί.

Κατά την ομολογία του παπού μου Ζήση ιερέως Σακελλάριου (Παπαζήση) στο χωριό υπήρχαν και άλλοι Ναοί που δεν σώζονται σήμερα: Της Γέννη-

σης Ιωάννου του Προδρόμου. Βρίσκονταν βόρεια του σημερινού Νεκροταφείου. Γιόρταζε στις 24 Ιουνίου και το πανηγύρι ήταν κατεξοχήν των κοριτσιών.

Χαράματα της ημέρας εκείνης τα κορίτσια του χωριού ομάδες, ομάδες σκόρπιζαν στα χωράφια, λειβάδια του χωριού και τραγουδώντας το τραγούδι «Άγιο Γιάννη με τα βότανα» μάζευαν λουλούδια, κατά προτίμηση τα λεγόμενα «μπολόϊα». Συνεχίζοντας το τραγούδι με τις αγκαλιές γεμάτες λουλούδια συγκεντρώνονταν στο προαύλιο του Ναού του Αι Γιάννη, όπου εξακολουθούσαν να τραγουδούν. Το απόγευμα έστηναν χορό με όργανα συνήθως ή και με τραγούδια, που κρατούσε ως αργά το βράδυ. Ήταν το λεγόμενο νυφοπάζαρο. Με χρόνια ο Ναός κατέρρευσε και άγνωστο γιατί δεν ξανάγινε. Μάλλον, γιατί κτίσθηκε απέναντι ο Ναός του Αγίου Δημητρίου. Και μετά την κατάρρευση του Ναού το έδιμο να χορεύουν τα κορίτσια στις 24 Ιουνίου στον συνηθισμένο χώρο συνεχίσθηκε. Κράτησε μέχρι το έτος 1930 που μεταφέρθηκε το νεκροταφείο. Από τότε έγινε από τόπος χαράς και ζωντανίας, τόπος κλαυθμού και θλίψης.

Συνεχίζεται

Δημοτικά τραγούδια, παραδοσιακή μουσική και λαϊκοί οργανοπαίκτες

του Νικ. Χ. Ρεμπέλη

Για τα δημοτικά μας τραγούδια δεν θα επαρκούσαν όλες οι σελίδες του περιοδικού, αν ήθελε κανείς διεξοδικά να αναφερθεί σ' αυτά. Στο παρόν άρθρον ολίγα τινά θα σημειώσω για τα υπέροχα αυτά πνευματικά του λαού μας δημιουργήματα.

Η ζωή των Ελλήνων στα μαύρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς ήταν γεμάτη από δυσάρεστα περιστατικά, που μπορούσαν εύκολα να δώσουν αφορμή στο λαό να φτιάσει δημοτικά τραγούδια.

Αλλά όλοι ξέρομε πως ο λαός, ως λαός, ως σύνολο ανθρώπων δεν μπορεί να κάμει ποίηση. Ένας από τους πολλούς, που τύχαινε να έχει πλούσιο συναισθηματικό κόσμο, ευαίσθητη καρδιά και κάποιο ποιητικό ταλέντο, συγκινημένος, επηρεασμένος και συνεπαρμένος από ένα θλιβερό ή και ευχάριστο γεγονός, αυτοσχεδίαζε σε στίχους τον πόνο, τη χαρά ή τη λύπη του. Το πρόχειρο και ατελές αυτό τραγούδι συμπληρώθηκε ύστερα από άλλους, τραγουδήθηκε, χορεύτηκε, διαδόθηκε και έγινε κοινό κτήμα του λαού μας.

Ο αρχικός λαϊκός δημιουργός λησμονήθηκε, αλλά το τραγούδι του επέζησε δια μέσου των αιώνων σε διάφορες παραλλαγές, από τις προσθαφαιρέσεις που υπέστη από άλλους λαϊκούς ανώνυμους στιχουργούς, που το ταίριασαν ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες ζωής των κατοίκων των χωριών τους.

Τα δημοτικά μας τραγούδια που εξωτερικεύουν ποικίλα συναισθήματα της γυχής του Νεοέλληνα, καθρεφτί-

ζουν αυτούσια την εθνική του γυχή και υπόσταση. Δημιουργήθηκαν κυρίως σε κρίσιμες περιστάσεις, τότε που έλειπαν οι επώνυμοι δημιουργοί, οπότε ο λαός πήρε πάνω του όλο το βάρος και το χρέος της ποιητικής δημιουργίας. Και τα τραγούδια αυτά, είτε είναι ακριτικά, κλέφτικα, της ξενιτειάς, της αγάπης, του τραπεζιού (καδιστά ή της τάβλας) μοιρολόγια, νυφιάτικα, του γάμου, λιανοτράγουδα κ.λ. κ.λ. διακρίνονται για ζηλευτές αρετές: για τη ζωντάνια, το λυρισμό, τη φυσικότητα, συντομία, απερίτεχνη έκφραση, αυθορμητισμό, απλότητα, ευγένεια, ρυθμό, αρμονία, πηγαία διατύπωση.

Όλα τα θέματά τους ξετυλίγονται κατά τρόπο φυσικό και αβίαστο, χωρίς περιπλογίες και φλυαρίες. Πολλά απ' αυτά τραγουδιούνται σε πολλές εκδηλώσεις της ζωής, στις γιορτές, γάμους, πανηγύρια κ.λ.

Δείγματος χάριν θα αναφέρω μερικά, που τα πήρα από το γνωστό βιβλίο «Κονιτσιώτικα» του πατέρα μου.

Ποιά είν' αυτή μέσ' τα βαμπάκια, διαμαντόνυφη,
νόπου πλέκει την κλωστή, διαμαντόνυφη χρυσή.
Με το μάστορα μαλώνει και του λέει:
Δεν μπας καλά... μάστορα καλοτεχνίτη
και καλέ μου κεντιστή,
κέντησέ μου το φουστάνι, κέντησέ μου
το καλά,
βάλε πέτρες και διαμάντια και κλωστή
μεταξωτή».

(Λέγεται στο τραπέζι του γάμου).

Άλλο:
Δε στο 'πα μιά, δε στο 'πα δυό δε στο
'πα τρεις και πέντε,
μην περβατάς καμαρωτά και σειέσαι
και λυγιέσαι,

εζούρλανες τρίγια παιδιά και τρίγια
παλληκάρια,
εζούρλανες κι έναν παπά από 'να μονα-
στήρι.

Κλωτσοπατάει τα ράσα του, πετάει το
πατραχήλι.

«Σύρτε, σταυροί μ', στους ουρανούς,
σύρτε και στους αγγέλους

Τ' εγώ θα πάω στο μπαρπεριό, να κόγω
τα μαλλιά μου,
κι' απ' ύστερα θα παντρευτώ, θα πάρω
τη Γιαννούλα».

Άλλο:

Όλοι μ' έδιωχναν κι όλοι φεύγα μου λέ-
νε,

ως κι η μάνα μου, κι αυτή φεύγα μου
λέει,

ως κι αφέντης μου κι αυτός φεύγα μου
λέει.

Φεύγω κλαίγοντας, φεύγω παραπο-
νιούντας.

Παίρν' ένα στρατί, στρατί και μονοπάτι,
βρίσκ' ένα δεντρί, ψηλό σαν κυπαρίσσι.

— «Δέξου με δεντρί, καλοκαϊτέρεσέ
με,

για να ξαπλωθώ, λίγον υπνό να πάρω...
κλ

(Λέγεται από τη νύφη στα Πιστρόφια)

Δεν αντέχω στον πειρασμό να μην πα-
ραδέσω μερικά λιανοτράγουδα, που τα
τραγουδούσαν με πάθος οι γλεντζέδες
καθ' οδόν, όταν, καταβαπτισθέντες από
αρκετό κρασί, έμπαιναν στο τσακίρ'
κέφ'.

1) Βάλε κρασί στο μαστραπά και βάλ'
το στον αγέρα,

κι αν δεν το πιώ την Κυριακή, το πίνω
τη Δευτέρα.

2) Με τούτ' την ασημόκουπα, θέλω να
πιώ πέντ' έξι,

κι αν δε μεθύσω, κόρη μου, κέρνει μ' ό-
σο να φέξει.

3) Σταθήτε, παλληκάρια, σταματήσετε,
πολύ κρασί μην πείτε και μεθύσετε,
τι το κρασί είναι πλάνος και πλανεύε-
στε,

κι όξω μην κοιμηθήτε κι αρρωστήσετε

Και το τελευταίο με το αλληγορικό του
νόημα.

Έμαθ' ο λαγός και μπαίνει στις γειτό-
νισσας τ' αμπέλι,

και φορεί ποδήματα και τσακάρια τα
κλήματα.

Πούθε μπαίνει, πούθε βγαίνει ... κένας
δεν καταλαβαίνει.

(συνέχεια στο επόμενο)

Με τα δημοτικά μας τραγούδια είναι
στενά συνδεδεμένη και η παραδοσια-
κή μουσική τους.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ

(Οδοιπορίας αποσπάσματα)

Μέρος 1ο

Μια παλιά επιθυμία μου να επι-
σκεφθώ τον Ιερό Άθωνα έγινε πραγμα-
τικότητα τη Δευτέρα, 9 Ιουλίου, φέτος.

Η επιθυμία αυτή δεν ξεκινούσε α-
πό μία απλή περιηγητική διάθεση ή εν-
διαφέρον, όπως αυτό ενός αρχαιολό-
γου ή ενός ιστορικού. Γινόταν έντονη
κάθε φορά που, απογοητευμένος από
την κοινή μας ανθρώπινη πορεία και
την προσωπική μου συνεισφορά, ζη-
τούσα μίαν απάντηση στην απομόνωση
και την περισυλλογή.

Για το Άγιο Όρος και τους καλο-
γέρους του είχα μίαν αόριστη και συγ-
κεχυμένη ιδέα. Οι διάφορες διηγήσεις
και φήμες, πολύ συχνά υπερβολικές,
μου είχαν δημιουργήσει μίαν εικόνα,
ανάλογη μ' εκείνη που είχαν τα τουρκά-

για τον Κολοκοτρώνη: Ένας γίγαντας εξωκοσμικός, με ένα πελώριο μάτι στο μέτωπο, έξω από κάθε ανθρώπινο μέτρο.

Στη σύντομη αναφορά μου στον Ιερό Άθωνα δεν πρόκειται να απαριθμήσω τα Μοναστήρια ή να αναφέρω συγκεκριμένες λεπτομέρειες αρχιτεκτονικής ή ζωγραφικής τεχνοτροπίας. Πολύ περισσότερο δεν πρόκειται να καταγράψω τα απροσδιόριστης αξίας ιερά κειμήλια. Για όλα αυτά έχουν γράψει άλλοι - αρχαιολόγοι, ζωγράφοι, ιστορικοί - αρμοδιότεροι και πιο κοντά στο αντικείμενο.

«Τα θραύσματα οδοιπορίας» που ακολουθούν, κομμάτια ενός συναρπαστικού πενθήμερου, ικανοποιούν τη βαθύτερη ανάγκη που έχει ο άνθρωπος να κάνει όσο το δυνατόν περισσότερους κοινωνούς της δικής του εμπειρίας και ικανοποίησης, παράλληλα δε μπορεί να λειτουργήσουν ως ερέθισμα ευρύτερης και ουσιαστικότερης γνώσης της αγιορείτικης κοινωνίας. Μιας γνώσης που συνδέεται άμεσα με την Χριστιανική Ορθοδοξία.

Στην Ουρανούπολη φθάσαμε στις 10.45' περίπου, μέσω Βέροιας και Θεσσαλονίκης, ύστερα από μια θαυμάσια οχτάωρη διαδρομή ανάμεσα σε πευκόφυτες βουνοκορφές, εκτεταμένους ελαιώνες, απέραντους σιτοβολώνες και άδενδρες χαμηλές λοφοσειρές.

Τα στενά δρομάκια, τα διάφορα εκθέματα και το εμπορικό «καλισβερίσι», η πολύχρωμη και πολύμορφη ενδυμασία, η βαβυλωνία των γλωσσών και των ηθών και η περιφερόμενη πρόκληση, κάθε άλλο παρά Ουρανούπολη, σύμφωνα με τα αγιορείτικα μέτρα και σταθμά, όριζαν.

Το όνομα «Ουρανούπολη» θα ήταν, ίσως πιο ταιριαστό.

Μόνη υπόμνηση εισόδου σε μια άλλη κοινωνία η παρουσία λίγων καλογέρων, που είχαν κατέβει για διάφορες εργασίες.

Μορφές όντως ασκητικές, με έντονα σκαμμένα χαρακτηριστικά και χέρια που φανέρωναν επαφή με τη γη. Ματιά δυνατή, διαπεραστική, όψη γαλήνια και προσηνής. Μια πρώτη εντύπωση αυτή, που ανέτρεπε κάποια θολή εικόνα βλοσυρότητας και απόκοσμης παρουσίας.

Στις 12.00 ακριβώς το «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» το καράβι που θα μας μετέφερε στη Δάφνη, το επίγειο των Καρυών, σήκωσε άγκυρα. Σε λίγα λεπτά μεγαλόπρεπο διέσχισε τα βαθιά γαλανά νερά, που κυμάτιζαν ελαφρά σ' ένα αργό σάλεμα ευτυχίας.

Όλοι είχαν ανέβει στο κατάστρωμα. Οι περισσότεροι συνομιλούσαν ή αναπαύονταν σε μια κατάσταση ουδέτερης αναμονής, λίγοι βρήκαν την ευκαιρία να πάρουν ένα σύντομο υπνάκο, ίσως ύστερα από ταλαιπωρία πολλών ωρών, κι ακόμη λιγότεροι έδειχναν απορροφημένοι σ' έναν εσωτερικό διάλογο ή σε μια μυστική επικοινωνία με τη φύση, που συνέχεια άλλαζε εικόνα, όπως στις κινηματογραφικές ταινίες.

Την ηρεμία ήρθε να ταράξει ένας μικρός αριθμός δελφινιών. Δύο απ' αυτά έκαναν μια σύντομη επίδειξη ακροβατικής δεξιοτεχνίας και ικανότητας σ' αριστερά της ρότας και ύστερα από λίγα δευτερόλεπτα βρέθηκαν στα δεξιά σ' ένα χαριτωμένο συναγωνισμό. Θαυμάσαμε τη γρηγοράδα και τη χάρη τους. Όταν σηκώνονταν ψηλά, με το ρύγχος στραμμένο προς τον ουρανό, νόμιζες πως συναγωνίζονταν τον Άθωνα, που μεγαλόπρεπα πρόβαλλε στο βάθος του ορίζοντα.

Οι φτερωτοί συνοδοί μας ακολούθησαν μέχρι το τέρμα, βουτώντας κάθε φορά που κάποιος επιβάτης τους πετούσε κάτι να φάνε.

Προχωρούσαμε σε μικρή απόσταση από τις ακτές. Απόκρημνες στο μεγαλύτερο μήκος τους, χωρίς αμμουδιές, δέρνονται καθημερινά από τους αγέρηδες και τα κύματα. Χαμηλά η βλάστηση αραιή και θαμνώδης γίνεται όσο πιο υηλά πυκνότερη και δενδρώδης. Το μάτι μπορεί να ξεχωρίσει πεύκα, ελιές και πανύψηλες καστανιές. Εδώ κι εκεί μισοερειπωμένα κελιά θυμίζουν ανδρώπινο πέρασμα.

Γύρω στις 14.00 αποβιβαστήκαμε στη Δάφνη και σχεδόν αμέσως πήραμε το λεωφορείο για τις Καρυές, όπου θα παραλαμβάναμε τα διαμονητήρια.

Πως φτάσαμε στις Καρυές ούτε και το κατάλαβα. Σφηνωμένος σ' ένα από τα τελευταία καθίσματα κι αδυνατώντας να δω οτιδήποτε αριστερά και δεξιά, νόμιζα, κυρίως όταν πήραμε την κατηφόρα, ότι βουτούσα, χωρίς δυνατότητα αποτροπής, στο χάος.

Στις Καρυές δεν αργήσαμε πολύ. Ένα γρήγορο προσκύνημα της εικόνας «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» στην Ι.Μ. Πρωτάτου και κατ' ευθείαν για την Ι.Μ. Κουτλουμουσίου, όπου θα διανυκτερεύαμε.

Στο Αρχονταρίκι (αίθουσα υποδοχής) μας προσφέρθηκε για το καλωσόρισμα νερό, λουκούμι και ουζάκι. Αυτό γίνεται σ' όλα τα Μοναστήρια και εκτός από την ανακούφιση, κυρίως όταν έχει προηγηθεί πορεία, δημιουργείται μια ατμόσφαιρα οικειότητας, μια ατμόσφαιρα στενά δεμένη με την ελληνική παράδοση φιλοξενίας.

Δέος προκαλούν στον επισκέπτη τα τεράστια κτίρια με τους γκρίζους τοίχους και τα απροσπέλαστα τείχη, που το πάχος τους ξεπερνάει το ένα μέτρο. Μέσα όμως στο καθολικό, όπως λέγε-

ται ο κύριος ναός στο κέντρο του κτιριακού συγκροτήματος όλων των μοναστηριών, με το λιγοστό φωτισμό, τις πολλές θαυμάσιες τοιχογραφίες, τις εικόνες και τα αναθήματα, όλα ημερεύουν.

Αφού κανονίσαμε τα της διαμονής, αναχωρήσαμε σχεδόν αμέσως, γιατί το πρόγραμμα περιλάμβανε κάτι πολύ σημαντικό: μια επίσκεψη στο κελί του π. Παϊσίου και μια άλλη στο κελί του π. Μωυσέως. Ο π. Παΐσιος, όπως διαπιστώσαμε και τις επόμενες μέρες, εκτιμάται ιδιαίτερα μεταξύ των αγιορειτών μοναχών και η φήμη του έχει απλωθεί και έξω από το Άγιο Όρος. Όσοι πιστοί δεν μπορούν να τον δουν, του στέλνουν γράμματα ή ζητούν τη συμβουλή του με κάθε δυνατό τρόπο.

Παίρνοντας την κατηφόρα για το κελί με τους δύο συνοδοιπόρους μου, τον ιεροδιδάσκαλο Διονύσιο Τάση και το συνάδελφο Ματθαίο Βλάχο, διερωτόμασταν: Άραγε θα είναι εκεί; Θα μπορούσε να μας δεχθεί ή δ' αδυνατεί λόγω κόπωσης ή ασθένειας;

Κάποια στιγμή ο π. Διονύσιος σταμάτησε και μας έδειξε με το δάχτυλο. Να, εκεί κάτω είναι το κελί. Εγώ, για να είμαι ειλικρινής, περίμενα να δω κανένα καλυβάκι, που χωράει και δεν χωράει τον άνθρωπο. Έβλεπα, όμως, ένα συνηθισμένο σπίτι σαν αυτά που είναι εγκατεπαρμένα στο χωριό μου. Σε μικρή ή μεγαλύτερη απόσταση διέκρινα και άλλα σπίτια - κελιά, άλλα μικρότερα και άλλα μεγαλύτερα, άλλα ισόγεια και άλλα μονώροφα, άλλα κλειστά με ματρώτοιχο κι άλλα όχι, μερικά να περιβάλλονται με πολλά κηπευτικά κι οπωροφόρα και μερικά με ελάχιστα, άλλα μισοερειπωμένα... γενικά μια εικόνα των σημερινών χωριών της περιοχής μας.

Συνειρμοί διαδέχονταν ο ένας τον άλλο στο μυαλό μου. Θυμήθηκα τη συγχωρεμένη μου γιαγιά, που ζούσε μονάχη, απομονωμένη από τον υπόλοιπο κόσμο, στο δικό της κελί, στο σπίτι της στο «Ντρουμπαζάνι» και σκέφτηκα: Ήταν μια εγκόσμια μοναχή, όπως μοναχοί και μοναχές, μέχρις ενός σημείου, είναι όλοι σχεδόν οι σημερινοί κάτοικοι του φτωχού μου χωριού και πολλών άλλων χωριών της περιοχής.

Το κελί του π. Παϊσίου βρίσκεται σε ένα υψωματάκι με πυκνή γύρω του βλάστηση. Φρουροί του σε αραιή παράταξη είναι μερικά λιγερόκορμα κυπαρίσσια.

Λίγα μέτρα πριν φτάσουμε, συναντήσαμε μια ομάδα νεαρών, που καθισμένοι δεξιά κι αριστερά του δρόμου περίμεναν το μήνυμα του απεσταλμένου τους. Αυτή την ώρα επέστρεφε και τους ανακοίνωνε ότι θα γίνονταν δεκτοί.

Προχωρήσαμε όλοι μαζί. Ακουμπισμένος στο μέσα μέρος της αυλόπορτας ένας ασκητικότερος ρασοφόρος - ο π. Παΐσιος - έδινε την ευλογία του και μας παρότρυνε να κερασούμε. Δίπλα εκεί ήταν ακουμπισμένα δυο κουτιά με λουκούμια - ένα με μικρά και ένα με μεγάλα - και λίγο πιο πέρα μας περίμενε η βρύση.

- Από τα μεγάλα να πάρετε, μας είπε ο Γέροντας. Πιέστε και νερό.

Κανένας δε σκέφτηκε να κάνει διαφορετικά, αν και προτιμότερο θα ήταν, μάλλον, το μικρό. Δε θέλαμε να χαλάσουμε τη διάθεση του οικοδεσπότη.

Ι.Τ.

συνεχίζεται

4. Η μέλισσα και τα θαυμαστά προϊόντα της κυψέλης

Ο Βασιλικός πολτός.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται πολύς λόγος για τον βασιλικό πολτό.

Τι είναι ο β. πολτός και τι ιδιότητες έχει, ώστε να τον θεωρούν πολλοί σαν θαυματουργό ελιξήριο της ζωής; Σ' αυτά τα ερωτήματα θα δώσουμε απάντηση, με τα παρακάτω, κατατοπίζοντας, με όσα είναι ως τα σήμερα γνωστά, τους πολλούς που δεν τα γνωρίζουν.

Ο βασιλικός πολτός δεν είναι φάρμακο, είναι όμως κάτι καλύτερο: μια τροφή πλούσια σε ορμόνες που βοηθεί στην αποκατάσταση των ορμονικών εκκρίσεων του ανθρώπου, ώστε ο οργανισμός να επαναβρίσκει την αρχική του ισορροπία και να ανανεώνεται.

Ήταν γνωστός από πολύ καιρό, αλλά τα τελευταία 40 χρόνια οι ερευνητές έστρεψαν τις έρευνές τους και στον β.π και απόδειξαν, ότι είναι ένα πάρα πολύ χρήσιμο προϊόν.

Λέγεται βασιλικός πολτός, γιατί μ' αυτόν τον υπόξυνο στη γεύση και υπόλευκο στο χρώμα χυλό, ταΐζουν οι παραμάνες μέλισσες τη μητέρα - βασίλισσα.

Παράγεται από τους φαρυγγικούς αδένες των μελισσών, ηλικίας 5 - 13 ημερών. Μ' αυτόν το χυλό τρέφουν τα σκουληκάκια, οι παραμάνες, για τρεις μέρες μετά την εκκόλαψή τους. Για τα σκουλήκια που προορίζονται για εργάτριες και κηφήνες, από την τρίτη μέρα μέχρι την ογδόη που σφραγίζονται στα κελιά, η σύνθεση της τροφής αλλάζει και γίνεται πιο αραιότερη (με μέλι και γύρη).

Το σκουληκάκι, που πρόκειται να γίνει βασίλισσα, ταΐζεται με β.π μέχρι να σφραγιστεί το κελί.

Έτσι την 21η μέρα για τις εργάτριες, την 24η για τους κηφήνες και τη 16η για τη βασίλισσα, το έντομο είναι έτοιμο να βγεί από το κελί.

Βλέπουμε, ότι η βασίλισσα θέλει λιγότερο διάστημα από την εργάτρια και τον κηφήνα για ν' αναπτυχθεί και το βάρος του τέλειου εντόμου είναι σχεδόν διπλάσιο από το βάρος της εργάτριας.

Αλλά και συνέχεια, σ' όλη της τη ζωή που διαρκεί 5 χρόνια ενώ της εργάτριας είναι 6 βδομάδες την ανοιξή και 6 μήνες το χειμώνα τρέφεται πάντα με β.π και γεννάει ακατάπαυστα, κάπου 2.500 αυγά τη μέρα στον καιρό της ανάπτυξης του σμήνους.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι εργάτρια και βασίλισσα γεννιούνται από ίδια αυγά. Είναι φανερό, λοιπόν, πως οι μέτεπειτα διαφορές τους, οφείλονται στην πριοτική διαφορά της τροφής από τη μέρα της εκκόλαψης μέχρι το τέλος της ζωής τους.

Αυτές οι συγκριτικές διαφορές, έβαλαν σε σκέψη τους ερευνητές και αχολήθηκαν με την επιστήμονική εξέταση του β.π.

Σκεφθήκανε πως, αφού κάνει τέτοια θαύματα μέσα στην κυψέλη, μπορεί να 'χει ευεργετικά αποτελέσματα και στους ανθρώπους.

Από χημικές αναλύσεις βρέθηκε, πως ο β.π είναι ζωντανή τροφή με σύνθεση πλούσια σε βιταμίνες (κατέχει όλο το σύμπλεγμα βιταμινών).

Όπως είπαμε και σε προηγούμενα, οι βιταμίνες παίζουν σπουδαίο ρόλο στην καλή λειτουργία του οργανισμού κάθε όντος. Θ' αναφέρουμε παρακάτω, την αναλογία βιταμινών του β.π σε χιλιοστά του χιλιοστού του γραμμαρίου, σύμφωνα με μια ανάλυση ειδικών:

B ¹ (θειαμίνη)	3,90
B ² (ριμποφλαβίνη)	26,50
B ⁶ (Πυριδοξίνη)	2,40

Pp (Νιασύνη) 84,00
Παντοθενικό οξύ 186,00
Βιοτίνη 1,70
Ινοζιτόλη 100.00
Φολικό οξύ 0,20

C (Ασκορμπικό οξύ) ίχνη
E (Γονιμότητας) παρουσία
A (Αντιμολυσματική) παρουσία
Επίσης ο β.π περιέχει ορμόνες, που λίγο-πολύ όλοι μας ξέρουμε, ότι παίζουν μεγάλο ρόλο στην ισορροπία του οργανισμού.

Μεταλλικές ουσίες: ασβέστιο, ποτάσιο, χαλκό, σίδηρο, φώσφορο, πυρίτιο κ.τ.λ.

Πολυάριθμα αμινοξέα αφομοιώσιμα από τον οργανισμό, καθώς και άλλες ακαθόριστες ουσίες που δεν εξακριβώθηκαν ακόμα.

Από πειράματα επιστημόνων αποδείχτηκε, ότι ο β.π έχει μικροβιοκτόνο και αντιβιοτική δύναμη, σε μεγάλο αριθμό μικροβίων, ιδιαίτερα στο βάκιλλο του κόχ (φυματίωση) και στο βάκιλλο του τύφου.

συνεχίζεται

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΜΑΙΟΣ

Μέγιστη θερμοκρασία: 31.2°
Ελάχιστη θερμοκρασία 3.4°
Σχετική υγρασία: 62%
Ύψος βροχής: 53 cm.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Μέγιστη θερμοκρασία: 34.4°
Ελάχιστη θερμοκρασία: 5.2°
Σχετική υγρασία: 49%
Ύψος βροχής: 15 cm.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΟΥ ΠΙΝΔΟΥ

Το έκτο διήγημα από το «Διπλό Βιβλίο» του Δημή-
τηρ Χατζή.

Ὁ Τράκας ἀνοιξε τὰ μάτια του, ἀπόμεινε μ' ἀνοι-
χτὸ τὸ ξεδοντιασμένο του στόμα. Ἐκατὸ χρόνια τώρα
—ἐκατὸ μονάχα;— μαγαζιά στὴν Πόλη, στὴ Βάρνα, στὴ
Θεσσαλονίκη, ἐμπόρια τώρα μεγάλα στὴ Λάρισα —κάθε
Τράκας μποροῦσε νὰ δώσει τὴν ἀπάντηση πού'θελε αὐ-
τός, νὰ μὴ τὴ δίνει, νὰ τὴ δίνει καὶ νὰ μὴ τὴ δίνει, σ' ὅ,τι
καὶ νὰ τὸν ρωτοῦσαν. Τί ν' ἀπαντήσῃ σ' αὐτὸν τὸ μποῦ-
φο;

— Πονηρὸς εἶναι αὐτός, σκέφτηκε ὁ γέρος. Σίγου-
ρα θά'χει λεφτὰ μαζωμένα, μᾶς παίζει.

Ὁ ξάδερφος δὲν ἐπαιρνε ἀπάντηση, σηκώθηκε καὶ
πῆγε αὐτὸς στὸ Ντομπρίνοβο. Ἄρχισε πάλι νὰ τὸν
ζορίζει. Σὲ τύλιξε, αὐτὸς ὁ παλιόγερος, δικό μου φταί-
ξιμο πού τὸν ἀνακάτεψα στὴ δουλειά μας.

— Τὰ λεφτὰ πού σου'ταξα, ἐκατὸ χιλιάδες, θὰ σοῦ
τὰ δώσω. Νὰ κάνουμε τὰ χαρτιά καὶ μοῦ τὰ χρωσᾶτε.
Μὲ μαγαζιά μὴ μ' ἀνακατεύεις ἐμένα —δὲν θέλω, εἶ-
πε τέλος ὁ Σκουρογιάννης καὶ τὴν ἔκοψε τὴν κουβέντα.
Τὸν εἶχανε ζορίσει κι αὐτὸς κι ὁ Τράκας.

Καὶ τὸ πῆρε πάλι τὸ δισάκι του καὶ κατέβηκε πάλι
στὴ ρεματιά, στὰ πριόνια, μὲ τοὺς ἀνθρώπους, τὰ ζῶα
πού τυραννιόνταν, ἀνέβηκε πάλι στὸ ξέφωτο ἐκεῖνο —
νὰ ξεδώσει λίγο, νὰ φύγει, ἀπ' αὐτούς. Τὸν εἶχαν πει-
ράξει —σὰ νὰ τὸν ἔβρισαν, νὰ τὸν πρόσβαλαν. Ὁ κό-
σμος ἀραίωνε στὸ χωριό, ἀρχίσαν καὶ φεύγαν. Ἄς φεύ-
γαν. Ξαναπῆγε καὶ τίς ἄλλες μέρες στὴ ρεματιά, στὰ
πριόνια, ξανανέβηκε στὸ βουνό, ξαναζήτησε πέρα ἀπ' τὸ
ξέφωτο τὰ παλιά τὰ μονοπάτια πού βγάζουν στὸ Σιλό-
λικα.

Μὰ κάπως ἔγινε κιόλας —δὲν εἶναι πιά σίγουρος πῶς
φτάνει νὰ ζήσει μ' αὐτά. Δεκάξη οἰκογένειες θ' ἀπομέ-
νανε στὸ χωριό τὸ χειμῶνα —ὅλο γέροι.

Τότε σηκώθηκε καὶ πῆγε στὸ Βόλο νὰ βρεῖ τὸ Σταῦρο. Πέντε χρόνια κάνανε στὴ Γερμανία μαζί —αὐτὸν ἤθελε τώρα νὰ δεῖ καὶ κανέναν ἄλλον.

Ἐνα μικρὸ σαπουνάδικο θά'νοιγε ὁ Σταῦρος γυρίζοντας —ἔτσι τοὺς εἶπε —ἐκεῖ κάπου γύρω στὸ Βόλο. Αὐτὸ σκεφτόταν ὅλα τὰ χρόνια τῆς ξενητιᾶς του. Τὴ μέρα δούλευε στὸ ΑΟΥΤΕΛ —χαμάλης στὴ Σπεντισιὸν πρὶν ἀπὸ μένα —τὸ βράδι πήγαινε σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ —ἤθελε νὰ τὴ μάθει. Τὴν ἔμαθε. Ἦξερε πιά καὶ τὶς μηχανές, κάτι μικρές, κουκλίτσες ἀληθινές καὶ φτηνές —πεντάρια-πεντάρια τὰ μάζευε τὰ λεφτὰ νὰ τὶς ἀγοράσει. Καὶ δὲν τό'φκιαξε τὸ μικρὸ σαπουνάδικο —μαγέριχο εἶχε ἀνοίξει πάνω στὸν καινούργιο δημόσιο δρόμο. Ἐκεῖ πῆγε ὁ Σκουρογιάννης καὶ τὸν βρῆκε.

— Πῶς ἔγινε;

—Ὅταν εἶπα γιὰ σαπουνάδικο, μοῦ ριχτήκαν ὅλοι νὰ μὲ φᾶνε ζωντανόν, τράπεζες, ἐφορίες, οἱ χωριάτες, ὁ συνεταιρισμός, οἱ ἐμπόροι. Ἀγωνίστηκα λίγο, βαρέθηκα, μπούχτισα, δὲν πῆγα νὰ πάρω τὶς μηχανές. Κι ὅταν εἶπα πιά πῶς θ' ἀνοίξω μαγέριχο —ρεστορὰν πάνω στὸ δρόμο, σκοτωθῆκαν ὅλοι νὰ μὲ βοηθήσουν. Τί νὰ πεῖς;

— Καὶ γιατί δὲν τ' ἀνοίγεις τώρα πού πιάστηκες ἀπὸ λεφτὰ;

— Μεράκι εἶναι ὅλα, Σκουρογιάννη. Χάθηκε τὸ μεράκι —τί σαπουνάδικο, τί μαγέριχο; Τὸ μεράκι δὲν τό'χω πιά...

Ὁ Σκουρογιάννης ἤθελε κι ἄλλα νὰ πεῖ, νὰ τὸν ρωτήσῃ πολλά. Στὸ Ντομπρίνοβο δὲ μπορεῖ νὰ ζήσει, καθαριστήριο δὲν θέλει ν' ἀνοίξῃ —τί μπορεῖ νὰ κάνει κανένας; Ποῦ μπορεῖ νὰ πάει;

Καὶ δὲ μπορέσανε τίποτα νὰ μιλήσουν. Ἡ γυναίκα τοῦ Σταύρου, πού βοηθοῦσε καὶ στὸ μαγέριχο, τοῦ'πεσε δίπλα. Νὰ τὸν παντρέψουν μὲ μιὰ ἀνηψιά της Βολιώτισσα —χορίτσι παρθένο— ὄχι τὶς βρῶμες τὶς Γερμανίδες πού μάθατε ἔξω —φτοῦ... —καλομαθημένο,

νοικοκυρά, μέ τήν προίκα του —κορίτσι Δημητράκη μου, πού νά κάνει στράκες. 'Ο Σκουρογιάννης δέν ἤξερε καθόλου πῶς εἶναι αὐτά τὰ βολιώτικα τὰ κορίτσια πού κάνουνε στράκες. 'Εκείνη ἤ Σιαρλότε, κάτι 'Ανεμαρίες ἢ Γκέρτες στή Γερμανία εἶταν μονάχα καλά κορίτσια —τίμιος κόσμος καί τίποτα παραπάνω.

'Ο Σταῦρος δέν ἔλεγε τίποτα, δέν ξανάπε τίποτα, τήν ἄφησε καί τόν ἄλεθε. Πολύ λυπημένος τοῦ φαινόταν τοῦ Σκουρογιάννη, μαραμένος ἄνθρωπος εἶταν αὐτός, μέ κείνη τήν ἄσπρη ποδιά του τοῦ μάγειρα —δέν τοῦ πήγαινε καθόλου τοῦ Σταύρου τέτοια ποδιά —τέτοιου Σταύρου.

—'Αντε, ρέ Σκουρογιάννη, τοῦ λέει στο τέλος, κάνε μου τή χάρη καί φύγε ἀπό δῶ. Σήμερα κιόλας, νά μὴ σέ βλέπω. Στενοχωριέμαι... Μᾶς πῆρε ὁ διάολος ὄλους. Καί μένα μέ τὸ μαγέρικο καί σένα, μ' αὐτὸ τὸ Ντομπρίνοβο —φεύγα ἀπὸ δῶ.

'Ο τελευταῖος ἄνθρωπος ὁ δικός του εἶταν ὁ Σταῦρος —καί δέν ὑπῆρχε κι αὐτός. Οἱ ἄλλοι —εἶναι κι ἄλλοι, ὑπάρχουν ἀκόμα;— εἶχανε μείνει στή Γερμανία, ψευτοφιλόσοφοι ὠραῖοι, βασανισμένοι χαμάληδες, Ρομιοὶ τῆς πίκρας, τῆς φτώχειας, τῆς νοσταλγίας.

Καί τότες ὁ Σκουρογιάννης, γυρίζοντας στο Ντομπρίνοβο πού'χε ἐρημώσει, μποροῦσε πιά νά τὸ ξέρει πῶς ὁ τόπος αὐτός εἶταν ὁ τόπος τῆς τελευταίας, τῆς τελειωτικῆς ἐρημίας. 'Ανύπαρκτος τόπος. Πῶς εἴκοσι χρόνια παιδεύτηκε, ὄνειρεύτηκε, σ' αὐτὸν τὸν ἀνύπαρκτο τόπο νά φτάσει...

Εκείνη ἤ ξαφνικὴ βροχούλα τὰ'κανε ὄλα, ἀπ' αὐτὴν γινῆκαν ὄλα. Πῆρε πάλι τὸν κατήφορο γιὰ τὴ ρεματιά, πῆρε τὸν ἀνήφορο γιὰ τὸ δάσος. 'Εκεῖ τὸν ἐπίασε. Στάθηκε ὅσο νά περάσει —πέρασε γρήγορα. Πῆρε πάλι τὸν

άνηφορο σιγά-σιγά για τὸ ξέφωτο. Ὁ ἥλιος πρόβαλε πάλι, ὁ τόπος ἀπόμεινε ὑγρός, ὄλο τὸ μικρὸ λιβάδι. Ἐκατσε στὴ συνηθισμένη του θέση —εἶτανε σήμερα πολὺ λυπημένος, δὲν τ' ἀνοιξε τὸ δισάκι του —καθόθουταν ἐκεῖ λυπημένος. Ὁλομόναχος —ἐντάξει. Διωγμένος, καταδιωγμένος —ἀπὸ ποιόν; Γιατί;

Κι ὀλότελα ξαφνικὰ τὰ'δε μπροστά του. Σηκώθηκε, τὰ κοίταξε, ξανακοίταξε —δὲ μπορεῖ νὰ γελιότανε, τὰ'ξερε. Εἶταν αὐτά. Τ' ἀρκουδίστικα χνάρια, τὰ μεγάλα τῆς πέλματα. Αὐτὴ 'ταν. Ἡ ἀρκούδα τοῦ Σμόλικα, τοῦ Πάπιγκου, τῆς Πολιάνας —ἡ Μάρω τοῦ Πίνδου. Καὶ ζοῦσε ἀκόμα. Ζοῦσε κι αὐτὴ. Ἡ λύπη του σκόρπισε μονομιᾶς —ἡ καρδιά του χτύπησε δυνατὰ, τὸν παλμὸ τῆς βουνίσιας του ράτσας, τῆς δικῆς του τῆς γῆς. Σὰν τώρα μονάχα νά'φτασε ἐκεῖ, τώρα μονάχα νά'χε γυρίσει. Αὐτὰ τὰ χνάρια γινόντανε τώρα, ξαναγινόνταν, ἡ σιγουριά του ἡ χαμένη πὼς εἶχε φτάσει σὲ τόπο πού δὲν εἶταν ἀνύπαρκτος, πού δὲν εἶτανε τῆς νοσταλγίας του μόνο, τῆς φαντασίας του —ἡ σιγουριά πού'χε χάσει μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς τρελοὺς, τοὺς μισοὺς, τοὺς ἀφιονισμένους, τοὺς νικημένους ἀνθρώπους πού βρῆκε γυρίζοντας.

Πῆγε ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη ἀπ' τὸ ξέφωτο, ἐφκίασε λίγο τὸν τόπο μὲ τίς παλάμες του, ἀδειασε ἐκεῖ τὸ δισάκι του. Τὴν ἄλλη μέρα ξεκίνησε ἀπ' τὸ πρωὶ —τὸ ψωμί, τὸ τυρί, πού τῆς ἄφησε, δὲν εἶταν ἐκεῖ. Τῆς ἔφερε πάλι —καὶ ζάχαρη. Καὶ τίς ἄλλες μέρες —κάθε μέρα.

συνεχίζεται

Ζητάμε συγγνώμη ἀπὸ τοὺς φίλους συνδρομη-
τές και ἀναγνώστες του περιοδικού μας, για
την καθυστέρηση που οφείλεται στις ἀπεργίες
και στο φόρτο εργασιῶν του τυπογραφείου
λόγω ἐκλογῶν.

Σ.Ε.

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Αρχείο διδασκάλου Ευάγγελου Νικολάου

Β'. Δημ. Σχολείο Κ. Κόνιτσα (προπολεμικά) Στο μέσο ο δάσκαλος Νικολάου Ευάγγελος από το Ασημοχώρι.

Β'. Δημ. Σχολείο Κ. Κόνιτσας (προπολεμικά)

Γυμναστικές επιδείξεις μαθητριών Β' Δημ. Σχολείου

Κ. Κόνιτσας στη Γεωργική Σχολή (1935)

1943. Έρχονται οι Γερμανοί στην Κόνιτσα

Β. Βουρδούκα

Στα μέσα Ιουλίου 1943 ήμουν στη Γορίτσα, σημερινή Καλλιθέα. Συγκεκριμένα την ημέρα αυτή ήμουν στον κάμπο, στη θέση «Άμμο» στην ακροποταμιά. Σκαλίζαμε καλαμπόκι στου Μιχάλη Δ. Ντίνου. Απέναντι βλέπαμε τη Μάζιου. Πιο κάτω στη σμίξη Αώου - Βοϊδομάτη ήταν το Λετοβούνι. Περνούσε πολύς κόσμος με ζώα. Εμείς δεν ξέραμε ότι οι Γερμανοί είχαν κάψει το Λεσκοβίκι. Όλα τα χωριά: Μιλισσόπετρα, Ντερβένι, Αηδοχώρι, φεύγαν, περνώντας από το Λετοβούνι, Κλειδωνιά προς Πάπιγκο, Βίκο, Άγιο Μηνά, Αρίστη, για να πιάσουν τα βουνά. Εμείς το μάδαμε όταν φτάσαν οι Μαζιώτες. Ανεβήκαμε στη Γορίτσα και απο κει πήραμε τον ανήφορο για την Κλειδωνιά. Θυμάμαι το μακαρίτη τον Μιχάλη, Θεός σωρέστον. Η συμφωνία ήταν μια οκά σιτάρι την ημέρα και φαΐ. Είχα δύο ημέρες, έπρεπε να πάρω δύο οκάδες. Μου γέμισε έναν τρουβά γύρω στις δέκα οκάδες. Πολύ μου 'βαλες, Μιχάλη.

— Δεν πειράζει. Ας γλιτώσουμε τα άλλα και αυτό δεν είναι τίποτες.

Η Μίχαινα μου έκοψε μια γωνιά γωμί - σχεδόν μια οκά - και μια πλάκα τυρί. Ξεκίνησα τρώγοντας. Στον Άγιο Κων/νο ήπια νερό. Άρχισα να τρέχω. Τα πόδια έφταναν στις πλάτες. Όταν έφτασα στη «Χότζα Πέτρα», όπως το λένε, η Μάζιου δε φαινόταν από τον καπνό. Καιγόταν και ο κάμπος, δείγμα ότι έρχονταν και απ' εκεί. Χωρίς ανάσα πέρασα το γεφύρι. Όταν βρισκόμουν στα Κυπαρίσσια, βλέπω φωτιά στο πρώτο σπίτι. Πέντε λεπτά αν είχα καθυστερήσει ή όμπρος θα ήμουν ή στα «κυπαρίσσια».

Από τα Κυπαρίσσια έως τα Πλατανάκια πάνω υπάρχει ένα μονοπάτι, κο-

φτή ανηφόρα. Δεξιά, όπως ανεβαίνεις, δεν υπάρχει σπίτι. Εμένα μου φαινόταν ίσιωμα.

Στον Άγιο Νικόλαο βρήκα αντάρτες Κονιτσιώτες και τον εφεδρικό Ελλάς με Πεκλαρίτες, όπου ήμουν κι εγώ οργανωμένος.

Με ρώτησαν και τους είπα ό,τι είχα δει.

Οι Κονιτσιώτες περίμεναν τους Γερμανούς στον Αϊ - Γιάννη. Για 2 - 3 μέρες - δε θυμάμαι ακριβώς - επικρατούσε ησυχία. Εμείς στο Πικλάρι ήμασταν ανά πάσα στιγμή έτοιμοι. Κάθε βράδι βγάζαμε φυλάκιο στη ράχη, στον Κέδρο, που είχε ορατότητα μέχρι πέρα στη διασταύρωση. Όσοι να 'ρθουν οι Γερμανοί, εμείς θα ήμασταν όλοι στο Λάκκο της Μπαχάλας, τοποθεσία Δέντρο Κιφάλα και Βαθύ. Αυτό έγινε και το 1940 με τους Ιταλούς.

Τότε, δεν ξέρω πώς, έγινε μια σκέψη ότι αν δε φύγεις απ' το χωριό και τους δεχτείς, οι Γερμανοί δεν πειράζουν. Ήταν και το παράδειγμα της Κόνιτσας. Πρόεδρος τότε ήταν ο Γιάννης Π. Κίτσιος, παλικάρι ούτε 30 χρόνων. Μάσαν αυγά, κότες, τυρί και αλλα και τα πήγε ο ίδιος ο Πρόεδρος και ο Αχιλλέας Βαζούκης στα ζώα φορτωμένα στο Φρουραρχείο, που ήταν στην παλιά Αστυνομία.

Ειδοποιήθηκε ο φρούραρχος ότι τον ζητούσε ο Πρόεδρος και το Συμβούλιο του Πεκλαρίου και τους φώναξε μέσα. Ο μάστρο Αχιλλέας, πραγματικός διπλωμάτης, όπως μου τα 'λεγε μετά, του έταξε λαγούς με πετραχήλια κι ας ήταν το Πικλάρι Μικρή Μόσχα με 40 αντάρτες. Τους υποσχέθηκε ότι το Πικλάρι δε θα τους πείραζε και τους έδωσε και χαρτί να το δείχνουν οι Γερμανοί όταν πηγαίνουν στο χωριό.

Πράγματι την επόμενη μέρα το

παρατηρητήριο διαπίστωσε ότι ένα μέρος φάλαγγας που περνούσε στο δημόσιο ξεκόπηκε προς το χωριό. Τότε οι Πανωμαχαλίτες μαζευτήκαν έξω στο αλώνι του Νικ. Γκούμα με μπουκάλια ρακί. Οι Κατωμαχαλίτες στον Αϊ - Γιώργη είπαν ας μη βγούν. Οι νέοι τους περιμέναμε από τον Αϊ - Θανάση. Όμως οι Γερμανοί ήρθαν από όλους τους δρόμους που μπαίνουν στο χωριό και βρεθήκαμε κυκλωμένοι, νομίζοντας ότι εμείς δεν ξέραμε ότι κάναν προς το χωριό απ' τη διασταύρωση. Μόνον οι Σπαναίοι, σε περίπτωση αν ήταν νύχτα και δεν ξέραμε, θα μπορούσαν να φύγουν. Από τον Αϊ - Θανάση μέτρησαν 13 ή 15 δεν θυμάμαι ακριβώς. Στον πάνω Μαχαλά ξέραμε ότι όσοι κι αν είναι θα έρθουν από το δρόμο του Αϊ - Θανάση. Είπαμε οι νέοι, για καλό και για κακό, δεν ξέρουμε τι συμβαίνει, να μη βγουν.

Οι Βουρδουκαίοι, όπως έχουν τα σπίτια μαζί, έχουν μαζί και τις καλύβες. Εγώ πήρα το πηλίκιο του Ελλάς και πήγαινα για τις καλύβες. Ανέβηκα στο αλώνι του Λώλου και στο στενό της καλύβας του Λώλου από την άλλη ήταν τοίχος δύο μέτρα.

Βλέπω ένα Γερμανό πέρα στις καλύβες τις δικές μας κοιτούσε κάτω προς τις καλύβες. Δε με αντιλήφθηκε. Πετώ το πηλίκιο απάνω στο χωράφι, βγαίνω στη γωνία και βλέπω δύο. Τους φωνάζω. Με τη φωνή αμέσως στην προς πυροβολήση θέση αυτοί. Σηκώνω τα χέρια ψηλά. Όταν φτάσαν εκεί άρχισα τα καλωσορίσματα. Όταν βγήκαμε στο αλώνι τους έδειχνα ένα γύρο όλον τον μαχαλά ότι είναι μαζεμένοι στο αλώνι. Είπαν «γκούτ».

Κατεβήκαμε έξω από το σπίτι του Α. Τέφου. Άλλοι 3. Έγιναν 5. Όταν κα-

τεβήκαμε στο σταυροδρόμι των Ζωταίων κάποιοι συνομιλούσαν, καμιά δεκαριά, οι οποίοι ήρθαν πέρα από τους Κονταίους. Ο Κώστας Χούγιας - ζει ακόμα - κερνούσε ρακί με το μπουκάλι. Οι Γερμανοί λέγαν «νιζ». Φοβόνταν.

Κάποιος Γερμανός μίλησε βουλγάρικα. Ο Θόδωρος Έξαρχος ήταν τόσα χρόνια στη Θράκη και η γυναίκα του ήταν απ' εκεί και τα ήξερε. Κατάλαβε τι είπε και λέει στους δικούς μας ν' αρχίσουν αυτοί. Ο Κ. Χούγιας αρχίζει να πίνει κι άρχισαν κάτω στην πλατεία, σμίξαμε όλοι μαζί και αργά έφυγαν με τις καλύτερες εντυπώσεις, σχεδόν μεθυσμένοι. Είπαν στο διοικητή τους ότι το Πικλάρι είναι καλό χωριό. Εμείς δεν ξέραμε ότι στο Γκριμπάνι - σημερινό Ελεύθερο - οι αντάρτες τους χτύπησαν.

Την άλλη μέρα, με διαταγή του Φρούραρχου, έρχονται οι Γερμανοί στο χωριό και λένε να πάνε όλοι οι χωριανοί με ζώα να πάρουνε ό,τι δέλουνε από το Ελεύθερο, που θα καίγονταν.

Δεν ξέραμε τι να κάνουμε. Αφού θα καίγονταν, καλά ήταν τα σώσουμε ό,τι ήταν δυνατόν για να το επιστρέψουμε αργότερα. Θα μας άφηναν, όμως, να τα φέρουμε στο χωριό ή θα τραβούσαν όλα για την Κόνιτσα, αφού ήταν και Κονιτσιώτες; Μετά φόβου Θεού ξεκινήσαμε άλλοι με ζώα άλλοι χωρίς.

Όταν φτάσαμε στη Σουσνίτσα βρήκαμε γερμανικό στρατό με κανόνια και αρκετούς Κονιτσιώτες. Έφυγε μπροστά ένα τμήμα Γερμανών, που θα 'πιαναν τα υγώματα γύρω στο χωριό, και όλοι οι άλλοι ακολουθούσαμε τη δημοσιά.

Κατεβήκαμε στο λάκκο και πήραμε το ίσιωμα.

Αριστερά μας, σ' ένα υψωτιάκι, μπροστά απ' το χωριό, είδαμε 7 ιντάρ-

τες σκοτωμένους. Φτάνοντας στο χωριό, μας είπαν σε 1 ώρα να φορτώσουμε και να βγούμε στο ίδιο μέρος. Μπροστά οι Γερμανοί και πίσω εμείς. Το Ελεύθερο και το Πεκλάρι δεν είχαμε πάρει - δώσε σε βαθμό συγγένειας. Το 1930 ήταν η Βασίλω υπηρέτρια στο Λώλο και κάπου το 1935 - 36, που παντρεύτηκε ο Σπύρο Κίτσιος και πήρε κορίτσι του παπά - Δάλλα, που ήταν παπάς στο χωριό μας. Επίσης ο παπά - Κατής ήταν παπάς στο χωριό μας. Είχαμε όμως πολλή φιλία με τη μαστοράτσα. Το Ελεύθερο είχε πάνω από 100 χτιστάδες.

Στις γνωριμίες και φιλίες ανάμεσα σε Πεκλαρίτες και Γκρισμπανίτες πολύ βοήθησαν δυο γκρισμπανίτες επιστάτες του δημοσίου. Ο Γεώργιος Σπανός και ο Απόστολος Σακκάς. Αυτοί επέβλεπαν όλα τα δημόσια έργα που γίνονταν στην Κόνιτσα (γκαλντερίμια, καμπαναριά κλπ.).

Σκορπίσαμε στα σπίτια και το μόνο που κυριαρχούσε μέσα μας ήταν η λέξη «φιλία». Ήμουν τότε ακριβώς 20 χρόνων. Πριν φύγω το πρωί, ο πατέρας μου με υποχρέωσε να υποσχεθώ ότι θα πήγαινα στο σπίτι του επιστάτη Γ. Σπανού, που το σπίτι του, όπως το κουβεντιάσαν, ήταν καινούριο, δίπλα στην πλατεία. Εγώ ήμουν συνομήλικος και φίλος με το γιό του Μήτσιο. Ο πατέρας είχε μεγαλύτερη φιλία με τον Απ. Σακκά, αλλά δεν ήξερε το σπίτι.

— Να πας εκεί και ό,τι μπορέσεις να πάρεις, πάρει. Κρύψε ό,τι άλλο μπορέσεις (τηγάνια, πιάτα, κουτάλια). Το τι έγινε θα το πω στο τέλος.

Συνεχίζω με τους γερμανούς. Όπως προχωρούσαμε στον κεντρικό δρόμο προς την πλατεία, πριν φτάσουμε, δεξιά του δρόμου από κάτω, είδα ένα γέρο. Τον είδαν και οι Γερμανοί

που προχωρούσαν μπροστά. Δεν τον πείραξαν.

Όταν φτάσαμε στην πλατεία, είδα το σπίτι του Σπανού. Φαινόταν καινούριο και τα παράθυρα είχαν κανάτια. Μπήκα μέσα και πήγα κατ' ευθείαν στο μαγειριό. Έμασα ταγιά, τηγάνια, ένα νταβά, πιάτα, κουταλοπίρουνα. Τα έχωνα ένα στο άλλο για να μην πιάνουν μπούγιο και να πάρω και πιο πολλά.

Τα έβγαλα έξω και μετά έβγαζα τα παράθυρα και τα κανάτια και τα πετούσα στην άλλη μεριά, στο κήπο. Από το παράθυρο άφησα να πέσει στον κήπο ένα τουλούμι με 40 οκάδες τυρί περίπου. Ευτυχώς δεν έσπασε. Πηδώ κι εγώ από το παράθυρο και το σκεπάζω με κάτι κολοκυδιές.

Ανέβηκα και πήγα να βγάλω τη μεσόπορτα από το βορειοανατολικό δωμάτιο. Ήρθε ο Γερμανός: «Λάος, λάος...» και με κλώτσησε. Βγήκα έξω ζαλωμένος το σακί. Στο μεταξύ η φωτιά άρχισε να φουντώνει.

Οι Γερμανοί εμπρηστές δεν περιμεναν την καθορισμένη ώρα. Ήρθαν πιο νωρίς. Κάτι είχαν δει από τη Σουσίτσα.

Συνεχίζεται

ΜΠΗΚΕ ΤΟ ΝΕΡΟ ΣΤ' ΑΥΛΑΚΙ

του Αναστ. Ευθυμίου

Πολλοί τη λέμε και τη χρησιμοποιούμε αυτή την παροιμία όταν θέλουμε να πούμε πως πήρε το δρόμο προς την επιλυσή του κάποιο ζήτημα ή κάποια υπόθεση. Δεν ξέρομε όμως και την προελευσή της. Η παροιμία αυτή προήλθε, όπως μου έλεγε ο μπάρμπα - Νικόλας ο Καραμουράτης πρόσφυγας από τη Μικρά Ασία, από το εξής περιστατικό. Κάποτε μιά φτωχή τουρκάλα πήγε στο μύλο για ν' αλέσει. Όμορφη και στρουμπουλή αυτή, μουντάρης και γυναικάς (όπως σχεδόν κατά κανόνα οι μυλωνάδες) ο τούρκος μυλωνάς της ρίχτηκε.

Η γυναίκα ήταν βέβαια φτωχιά, αλλά όχι και εύκολη. Αρνιόταν να υποκύψει στις επιθυμίες του και επαναλάμβανε συνεχώς: «ολμάς εφεντήμ ολμάς». Δηλαδή αυτό δε γίνεται.

Τι σοφίστηκε τότε ο παμπόνηρος μυλωνάς. Πιάνει και κόβει το νερό και μένει το άλεσμα στη μέση...

— Αμάν: του λέει η γυναικούλα, βάλε το νερό στ' αυλάκι να μου τελειώσεις το άλεσμα.

— Έλα πρώτα να γλεντήσωμε και κατόπι θα το φτιάσωμε: κόπηκε το νερό.

Και συνέχισε να την ενοχλεί. Εκείνη όμως δεν υπέκυπτε, αλλά επαναλάβαινε,

— Ολμάς εφεντήμ' ολμάς.

Και ο μυλωνάς τότε ανταπαντάει.

— Ολμάς καντηνήμ' ολμάς, ουλουκλαρντά σου ντουρμάς.

Δηλαδή: «Δε γίνεται κυρά μου, δε γίνεται, αλλά και το νερό στ' αυλάκι δε στέκεται».

Αναγκάστηκε, θέλοντας και μη θέλοντας η φτωχή χανούμισσα να του κάνει το χατήρι. Και έτσι ξαναμπήκε το νερό στ' αυλάκι, τελείωσε και το άλεσμα της και δημιουργήθηκε και η παραπάνω παροιμία.

ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΤΑ ΑΠΡΟΟΠΤΑ

Στα πρώτα χρόνια του ερχομού των από τα άγια χώματα της Μικράς Ασίας δυό συμπαθέστατοι Κονιτσιώτες πρόσφυγες, ο Γιάννης Τσινής Χατζηρούμπης και ο Μωϋσής Μωϋσίδης βρέθηκαν κάποτε στο Αγρίνιο και βλέποντας κόσμο να μπαίνει μέσα σ' έναν κινηματογράφο, αποφάσισαν να πάνε κι αυτοί να ιδούν τι σόϊ ήταν αυτό το καινούργιο θέαμα που φυσικά δεν είχαν ξαναϊδεί.

Έβγαλαν λοιπόν εισιτήρια και μπήκαν και στρογγυλοκάθησαν στα πρώτα - πρώτα καθίσματα. Σε λίγο άρχισε η προβολή του έργου που ήταν πολεμικό και η ταινία ομιλούσα. Κανόνια και πολυβόλα βροντούσαν και κροτάλιζαν, σπίτια γκρεμιζόνταν, γινόταν πανδαιμόνιο.

— Θα σκοτωνόμαστε μπρέ: Θα πέφτουν τα σπίτια να μας πλακώσουν, κραύγαζαν τρομοκρατημένοι.

Και νομίζοντας πως ό,τι έβλεπαν και άκουαν ήταν αληθινά, τρύπωσαν κάτω από τα ... καθίσματα για να σωθούν.

Περιπό να προσδέσωμε πως όλη η αίθουσα (οι θεατές) τραντάχθηκαν στα γέλια απολαμβάνοντας το πρωτότυπο αυτό θέαμα.

Κάτι παρόμοιο συνέβηκε και στην Κόνιτσα στα μεταπολεμικά χρόνια με τον πασίγνωστο γέρο - Αλήκο τον τουρκοαλβανό που τελικά βαφτίστηκε και πέθανε χριστιανός.

Τον πρώτο κινηματογράφο στην Κόνιτσα τον άνοιξαν - όπως είναι γνωστό - οι αδελφοί Πηγαδά και το γέρο - Αλήκο σαν λαϊκό τύπο της αγοράς τον έμπαζαν συνήθως δωρεάν γιατί ήταν ντερβίσης και μερακλής και αγα-

πούσε τα γλέντια και τα θεάματα. Κινηματογράφο φυσικά δεν είχε κι αυτός ξαναϊδεί και ταυτίζοντάς τον με το θέατρο νόμιζε πως τα πρόσωπα, οι ηθοποιοί, που έπαιζαν στο πανί ήταν αληθινά. Συνήδιζε δε να κάθεται στα πρώτα καθίσματα.

Σε μία σκηνή ένας άντρας έδερνε μια γυναίκα, μια όμορφη κοπέλα. Πετάζεται λοιπόν όρδιος ο Αλήκος, τεράστιος γίγαντας - σωστός κύκλωπας και αναφωνεί με τη στεντόρεια φωνή του.

– Γιατί το χτυπάς το τσιούπα μωρε κερ... Πω, να σου δείχνω εγκώ. Και εξορμάει προς το πανί...

Στο μεταξύ ο άντρας εξαφανίστηκε και η κοπέλα έμεινε κλαίγοντας ολομόναχη. Ο γέρο - Αλήκος πλησίασε παρηγορώντας την.

– Μη κλαίς καλό τσιούπα, μη κλαίς, έλα 'δω.

Και δοκιμάζει να την... αγκαλιάσει: αλλά σκοντάφτει απάνω στο πανί και σκούζει στ' αρβανίτικα.

– Τσ' σιειτάν είναι κτού ωρέ; (τι διάβολος είν' εδώ);

Όπως ήταν επόμενο, ολονών των θεατών τους λύθηκε ο αφαλός από τα γέλια που λέει ο λόγος.

Και όταν αργότερα ρώτησα το γέρο - Αλήκο για το παθημά του, μου αποκρίθηκε σε ανακατεμένα Ελληνοαρβανίτικα όπως συνήδιζε.

– Ούν μπεσόνιε (πίστευα) πως είναι θέατρος, αλλά το Φράγκο (ευρωπαϊός) βούρι (έβαλε) σιειτάνην στο μακίνα (το διάβολο στη μηχανή).

Και πίστευε ώσπου πέθανε πως ο κινηματογράφος ήταν τέχνασμα και θέαμα του διαβόλου. Αλλά μη σας φαίνεται παράξενο. Υπήρχε ένας γέρο - δάσκαλος στην περιοχή μας, ο μακαρίτης Νίκο Κρυστάλλης, που με κανέναν τρό-

πο δεν παραδέχονταν ότι ο άνθρωπος κατέκτησε το φεγγάρι...

Κι ένας ακόμη που την έπαθε έτσι με τον κινηματογράφο ο Μιχάλης ο Λάκκας από την Καλλιθέα (Γορίτσα). Αντάμα με το δάσκαλο το Δήμο Ντούτση είχαν πάει στην Αθήνα κι εκείνος του έβαλε το εισιτήριο και τον παρέσυρε σ' ένα κινηματογράφο.

Το έργο ήταν πολεμικό και ο Μιχάλης ακούοντας τα πολυβόλα και τα μυδράλια να κροταλίζουν, χώθηκε κάτω από τα καθίσματα για να μη τον πάρουν τα βλήματα...

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Επιμνημόσυνη δέηση στην Καλόβρυση

Έγινε κι εφέτος στις 15/7/90 η δεύτερη επιμνημόσυνη δέηση για τους αδικοχαμένους Καλοβρυσινούς (15 στον αριθμό), που χάθηκαν στην περίοδο των πολέμων 1940 - 49.

Η τελετή έγινε σεμνά και απέριπτα, παρουσία του προέδρου της Κοινότητας Μελισσόπετρας κ. Αθ. Κοτοπούλου και των κατοίκων Καλόβρυσης - Μελισσόπετρας, μέσα σε κλίμα συγκινητικών εκδηλώσεων.

Το πρόγραμμα άρχισε με επιμνημόσυνη δέηση από τους αι. ιερείς Ευθυμ. Παπασπύρου και Αντώνιο Λάμπρο, ολιγόλεπτη ομιλία από το δάσκαλο κ. Βασ. Νίκου, κατάθεση στεφανιών - λουλουδιών, τήρηση ενός λεπτού σιγής και τελείωσε με τον Εθν. Ύμνο. Έπειτα ακολούθησε δεξίωση στο χώρο του Σχολείου.

ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ (ΛΥΚΟΡΡΑΧΗΣ)

Σωτήρη Β. Φασούλη

Με την ευκαιρία όπου ο αγαπητός χωριανός μας Γιώργος Ε. Νούτσος, (τον οποίο και ευχαριστούμε για όλη αυτή την προσπάθειά του) να εκδόσει ένα βιβλιαράκι με τις 140 και πλέον τοπωνυμίες του χωριού μας, αλλά και τα ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ του φίλου Θωμά Β. Ζιώγα, έρχομαι κι εγώ να συμπληρώσω μερικά πράγματα σ' ό,τι αφορά το θέμα στο χωριό μας, γιατί όπως ο ανωτέρω φίλος μου γράφει είναι καλό για την ιστορία κάθε τόπου να καταγράφονται όλα τα ονόματα των διαφόρων τοποδεσιών για να σωθούν και να ερμηνευτούν όπου είναι δυνατόν.

Επίσης η ευαισθησία των αναμνήσεων για τον καθένα ξεχωριστά μπορεί καθεμιά τοπωνυμία να είναι ζωνρή και βαθεία χαραγμένη στη γυχή μας.

Δεν είναι λίγες οι στιγμές και ακόμη στις τελευταίες ώρες της ζωής μας, ο νους μας να γυρνά στα παλαιά, εκεί που ακόμη παιδιά, ή και αργότερα μεγάλοι αφήσαμε κάτι στον τόπο αυτό από το είναι μας.

Α. – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ ΤΗΣ

α) Η Κοινότητα ιδρύθηκε με το Β.Δ. της 7-8-1919 που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 184/1919 και ονομάσθηκε Λούγικο.

β) Με Δ. Στις 2-6-1926 που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 199/1926 μεταφέρθηκε το Δέντσικο στη Κοινότητα του Λούγικου και την ίδια χρονιά με το Δ. της 17-11-1926 (ΦΕΚ 412/1926), ιδρύε-

ται ίδια Κοινότητα το Δέντσικο με την επωνυμία ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑ.

γ) Με Δ. της 12-3-1928 (Φ.Ε.Κ.) 81/1928) μετονομάστηκε από Κοινότητα ΛΟΥΨΙΚΟΥ σε ΛΥΚΟΡΡΑΧΗΣ.

δ) Με το Π.Δ. 605 της 24 - 7 - 1978 (ΦΕΚ Α. 129/17 - 7 - 1978 μετονομάστηκε από Κοινότητα ΛΥΚΟΡΡΑΧΗΣ σε ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ.

ε) Με το Π.Δ. 526 / 4 - 6 - 1977 μεταφέρθηκε η έδρα της Κοινότητας (ΦΕΚ 172 -20 - 6 - 1977) στο νέο οικισμό όπου έγινε η μεταφορά του οικισμού.

Β. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ.

Σ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της Κοινότητας ο Πληθυσμός κατά τις επίσημες πάντα απογραφές διακυμάνθηκε ως κάτωδι:

α) Απογραφή του 1920 ΛΟΥΨΙΚΟ
Πληθυσμός 240 άτομα

β) Απογραφή του 1928 ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
Πληθυσμός 299 άτομα.

γ) Απογραφή του 1940 ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
454 άτομα.

δ) Απογραφή του 1951 ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
Πληθυσμός 81 άτομα.

ε) Απογραφή του 1961 ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
Πληθυσμός 245 άτομα.

στ) Απογραφή του 1971 ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ
Πληθυσμός 199 άτομα

ζ) Απογραφή του 1981 ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ
Πληθυσμός 237 άτομα.

* Σημ. λόγου του εμφυλ. πολέμου οι περισσότεροι βρέθηκαν στις Ανατ. Χώρες.

Γ. – ΤΟΠΩΝΥΜΙΕΣ

Σχετικά με τις τοπωνυμίες που αναγράφονται κατωτέρω έχω να προσθέσω τα κάτωδι:

Στο Φ.Ε.Κ. 55 Τεύχος Α' της 5 Μαρτίου 1970, δημοσιεύθηκε το Β.Δ. 186. 14-2-1970. Περί μετονομασίας Κοινοτήτων, συνοικισμών, συνοικιών και θέσεων.

Με το εν λόγω Β.Δ. μετονομάσθηκαν οι κατωτέρω θέσεις (τοπωνυμίες) που βρίσκονται στην περιοχή των συνόρων της Κοινοότητάς μας:

- α) Θέση (ρέμα Ντιβόϊκα) σε ρέμα Λυγερής
- β) Θέση Βούγκουρνό σε θέση Κρανιας.

* Σημ. λόγου του εμφυλ. πολέμου οι περισσότεροι βρέθηκαν στις Ανατ. Χώρες.

Γ. - ΤΟΠΩΝΥΜΙΕΣ

Σχετικά με τις τοπωνυμίες που αναγράφονται κατωτέρω έχω να προσθέσω τα κάτωθι:

Στο Φ.Ε.Κ. 55 Τεύχος Α' της 5 Μαρτίου 1970, δημοσιεύθηκε το Β.Δ. 186 14-2-1970. Περί μετονομασίας Κοινοτήτων, συνοικισμών, συνοικιών και θέσεων.

Με το εν λόγω Β.Δ. μετονομάσθηκαν οι κατωτέρω θέσεις (τοπωνυμίες) που βρίσκονται στην περιοχή των συνόρων της Κοινοότητάς μας:

- α) Θέση (ρέμα Ντιβόϊκα) σε ρέμα Λυγερής
- β) Θέση Βούγκουρνό σε θέση Κρανιας.

Σημ. εδώ η ίδια θέση αργότερα στην Κοινοότητα Πλαγιάς μετονομάσθη σε Γελαδότοπος).

- γ) Θέση Κόπιστα σε θέση Κήπος
- δ) Θέση Καμπίτσιος σε θέση Πλάτωμα (κάμπος)
- ε) Θέση Μπρέμυιτο σε θέση Αδιάβατος (δύσκολος)

Η μετονομασία των θέσεων αυτών έγινε καθ' όσον βρέθηκαν να έχουν ξένη προέλευση και κατά μία εκδοχή σλάβικη.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι και άλλες τοπωνυμίες του χωριού φαίνεται να έχουν ξένη προέλευση όπως π.χ.

- α) Βίμσα

β) Γκουμπέδια

γ) Μάργιαντο

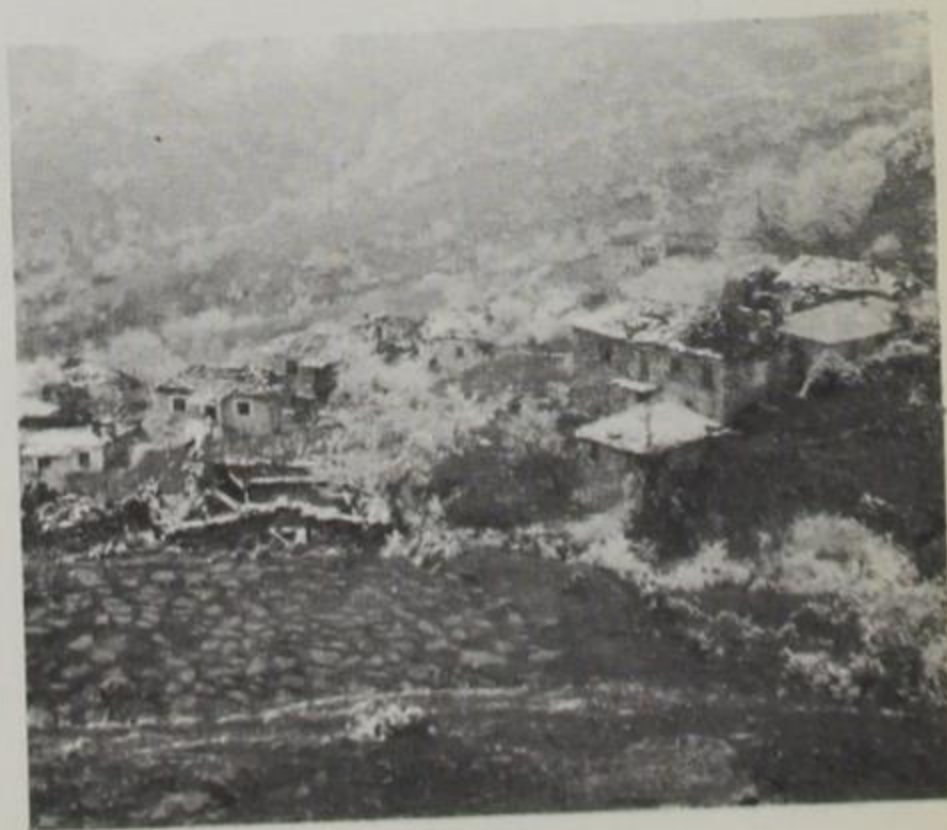
δ) Τσιαμένος κ.α., αλλά η μετονομασία δεν έγινε μάλλον γιατί δεν αναφέρθηκαν στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Παρ' όλα αυτά ακόμη και σήμερα δεν είναι δυνατόν, να γράφονται και να λέγονται με τη νέα ονομασία, καίτοι έγινε σχετική γνωστοποίηση στους κατοίκους της Κοινοότητας με την τοιχοκόλληση της σχετικής ανακοίνωσης του Υπουργείου Εσωτερικών.

Παρακάτω αναγράφονται οι τοπωνυμίες όπως τις συγκέντρωσε κατά Αλφαβητική σειρά ο Γιώργος Ε. Νούτσος και με σχετικό τοπογραφικό:

ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ (ΛΥΚΟΡΡΑΧΗΣ) - ΚΟΝΙΤΣΗΣ

1. Αγία Κυριακή
2. Αγία Παρασκευή
3. Αγία Τριάς
4. Άγιος Αθανάσιος
5. Άγιος Γεώργιος
6. Άγιος Δημήτριος
7. Άγιος Μηνάς
8. Άγιος Νικόλαος
9. Αγριοκέρασα

Το παλαιό χωριό όπως είναι σήμερα

ΓΙΑΤΙ ΛΕΓΕΤΑΙ ΛΑΤΣΗΣ Ο ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΙΤΗΣ

του κ. Ι. Μαυρομμάτης

10. Αλατσιά
11. Αλατσιά Κουλιούφα
12. Αμπέλια
13. Αμπέλια Φασουλέϊκα
14. Αρβανίτης ρέμα
15. Αρένα Άνω
16. Αρένα Κάτω
17. Αρκουδόπετρα
18. Ασπρόπετρα
19. Βαθύλακκος
20. Βάππιση
21. Βίμσα
22. Βλαχόστρατα
23. Βούγγουρο
24. Βρύση Δημητράκη
25. Βρύση Μάτσιακα
26. Βρύση Νούτσου
27. Βυρά
28. Γεφύρι Εθνικής Οδού
29. Γεφύρι Κεφαλοχωρίου
30. Γεφύρι Μύλου
31. Γεωργάκη
32. Γκορτσιές
33. Γκουμπέδια
34. Γκουσταβέτσι ρέμα
35. Γκουστερίτσα
36. Γούρνα Μπάτση
37. Γύφτσα
38. Γύφτου
- Δ 39. Δέση
- Ε 40. Εικόνισμα Μήτσιο Νούτσου
41. Ελατιά
42. Ελατιά Κουλιούφα
- Ζ 43. Ζγούρτα
44. Ζουμπούλη
- Κ 45. Καζάνι
46. Καλάμι
47. Καλλιθέα
48. Καλύβια Κουλιούφα
49. Καμπίτσιος
50. Κάπστα
51. Καρανίκ
52. Καρρούλι Μάμου

Στο περιοδικό Κόνιτσα, υπ' αριθ. 32 - 1990 ο συνεπαρχιώτης κ. Θωμάς Ζιώγας, εκ Καντσίκου (άν δεν κάνω λάθος), κάτοικος Αθηνών, Μελίσσου 16, ασχολούμενος με την προέλευση, ή την ερμηνεία της λέξεως ΛΑΤΣΗΣ, που σαν παρατσούκλι, αποκαλούνται περιπαικτικά οι Πυρσογιαννίτες, δίνει την πιο πειστική και αποκαλυπτική πηγή της λέξεως, θέμα το οποίο όπως γράφει δεν είχε απασχολήσει τους άμεσα ενδιαφερομένους, Πυρσογιαννίτες λογίους μέχρι σήμερα.

Είναι γεγονός ότι δεν τους απασχόλησε, γιατί θεωρούνταν φαιδρό λογοπαίγνιο, μεταξύ Πυρσογιαννιτών και Βουρμπανιτών κερατζήδων, κατά τα πολύωρα ταξίδια τους, άνευ ιδιαίτερης σημασίας.

Οι Πυρσογιαννίτες κερατζήδες έλεγαν τους Βουρμπανίτες ΤΣΩΤΣΙΔΕΣ και οι Βουρμπανίτες τους Πυρσογιαννίτες ΛΑΤΣΙΔΕΣ.

Ήταν γνωστό, ότι οι Βουρμπανίτες κερατζήδες, εύθυμοι χωρατατζήδες, όπως ο Τσιαμένος, ο Κιάδης Βλάχος, και άλλοι, έπλαθαν φανταστικούς μύθους εκ του μη όντως, για να πειράξουν και να υποτιμήσουν τους συναδέλφους τους Πυρσογιαννίτες, Μένο Μπάτσιακα, Μίχο Πούρτσιο, Τόλη Πούρτσιο, Τάκη Γκάσιο, Αντρέα Κιόχο και άλλους που ανταπέδιδαν τα ίδια.

Έτσι, με συνεχή πειράγματα και καλαμπούρια μεταξύ τους, άφ ενός διασκέδαζαν τους επιβάτες τους και αφ'ετέρου, ξεχνούσαν και τη δική τους

κούραση από την ατέλειωτη πεζοπορία του ταξιδιού.

Προς διασκέδαση του γεγονότος, αναφέρω τι είχα ακούσει και ο ίδιος από τους γερόντους του χωριού, ότι λέγονταν και μία πολύ παράξενη ιστορία, σχετική με το παρατσούκλι που χαρακτήριζε δήθεν τους Πυρσογιαννίτες Λάτσιδες, επινόηση και αυτή των Βουρμπιανιτών Κερατζήδων.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα των κερατζήδων αυτών το παρόνομα (παρατσούκλι) Λάτσης, το πήραν δήθεν, από το εξής περιστατικό οι Πυρσογιαννίτες.

Τα παλιά χρόνια χωρίς να προσδιορίζεται πότε, δύο αδέρφια Πυρσογιαννίτες, ταξιδεμένοι χρόνια και μη γνωρίζοντας ο ένας τον άλλον, βρέθηκαν στην Κόνιτσα πηγαίνοντας και οι δύο στο χωριό.

Διανυκτέρευσαν στο ίδιο χάνι και στο ίδιο δωμάτιο χωρίς να δώσουν γνωριμία μεταξύ τους. Την άλλη μέρα το πρωί, παίρνει ο ένας πεζοπορία το δρόμο προς το χωριό. Το ίδιο και ο άλλος, ακολουθεί πεζός, σε απόσταση 50 - 100 μέτρα, πιο πίσω από τον πρώτο. Αντελήφθησαν ο ένας τον άλλον που βάδιζαν στην ίδια κατεύθυνση, αλλά, ο καθένας έλεγε μέσα του, ότι ο άλλος κάπου εκεί κοντά θα αλλάξει πορεία, προς άλλη κατεύθυνση και είναι άσκοπο να σμίξουν και οι δύο για παρέα, αφού σε λίγο θα ξαναχωρίσουν, ίσως στην άλλη διακλάδωση του δρόμου. Την ίδια σκέψη έκαναν και οι δύο τους. Για να μη γυρίσει εδώ σ' αυτή τη στροφή για την Βράνιστα ίσως γυρίσει στην άλλη για τη Ζέλιστα. Προς τι, να σμίξουν για παρέα;

Έτσι, μ' αυτό το σκεπτικό και αδιαφορία έφτασαν στην Πυρσόγιαννη και μπή-

καν ο ένας κοντά τον άλλο στην ίδια εξώπορτα του σπιτιού τους.

Τότε γύρισε ο ένας και λέει στον άλλο που ήταν αδερφός του. Εσύ είσαι ωρέ Λάτση; εγώ είμαι ωρέ Γκόγκο, απαντάει ο άλλος.

Από το περιστατικό αυτό, πήραν δήθεν οι Πυρσογιαννίτες το παρατσούκλι «Λάτσι».

Ο κ. Ζιώγας με τη γλωσσολογική έρευνα και μελέτη των στοιχείων που προέκυψαν, απ' αυτή για τη ρίζα της λέξεως ΛΑΤΣΗΣ δίνει την πραγματική ερμηνεία και την προέλευσή της, όπως τη διατυπώνει λεπτομερώς και επεξηγηματικώς στο υπ' αριθμ. 32.1990 περιοδικό η «Κόνιτσα» Σελίς 293, 294, 295.

Ότι προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «λάας» και «λās» (συγγενείς του λατ. **LARIS, IDIS** = πέτρα από όπου οι λέξεις «λατομεύω» «λαξεύω» λατύπη = Σκύρα, λαξόος = λιθοξόος, πελεκάνος κτλ. Στα Αρβανίτικα **ΛΑΤΟΖ** = λαξεύω = λάτσης, πετράς = κτίστης πέτρας και **LLAC - 1** («λάτσης λασπās κτίστης που χρησιμοποιεί κονίαμα).

Συνεπώς ο κ. Ζιώγας εκτός από την αποκατάσταση της σημασίας της λέξεως λάτσης, που ό,τι άλλο, από προσβλητική και υποτιμητική για τους Πυρσογιαννίτες είναι, αποδεικνύει και ιστορικά τη χρήση της μαστορικής τέχνης που ασκούσαν από αιώνες.

Είναι ενδιαφέρον να προσεχτεί, η προσφορά του κ. Ζιώγα, στη διαμόρφωση της πραγματικής ιστορίας των χωριών της επαρχίας Κονίτσης με την παράθεση τεκμηριωμένων στοιχείων, ί-

να μη αυτή πλαστογραφείται και νοθεύεται από μύθους και κακόβουλες επινοήσεις που παρεισφρεύουν, έστω και υπό την έννοια της σάτιρας ή λογοπαιγνίων μεταξύ ευφών ατόμων ή ομάδων όπως ανωτέρω αναφέρομε.

Βιβλιοπαρουσίαση:

ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΜΥΘΟΣ Ή ΕΠΙΣΤΗΜΗ;

ΑΘΗΝΑΓΟΡΟΥ Χ. ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΥ,
Μητροπολίτου Φωκίδος.

Με τη μελέτη του ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ: ΜΥΘΟΣ ή ΕΠΙΣΤΗΜΗ;, που καταλαμβάνει εξήντα περίπου σελίδες μικρόσχημου βιβλίου, ο συμπατριώτης μας, Μητροπολίτης Φωκίδος, Αθην. Ζακόπουλος, μας φέρνει σε επαφή με ένα πολυσυζητημένο θέμα: της ψυχαναλυτικές απόψεις του Φρόυντ.

Ασφαλώς ο φροϋδισμός και η ψυχανάλυση γενικότερα δεν εξαντλούνται με μια σύντομη μελέτη, στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση το ενδιαφέρον είναι ιδιαίτερο, γιατί ο συγγραφέας τυχάνει να είναι αξιωματούχος του Ορθόδοξου Χριστιανισμού.

Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται πλούσια βιβλιογραφία, που φανερώνει επιστημονική ευαισθησία, παράλληλα δε μπορεί να βοηθήσει κάθε ενδιαφερόμενο.

«Είναι η ψυχανάλυση - ο φροϋδισμός μύθος ή επιστήμη ή και τα δύο;» διερωτάται ο συγγραφέας στο συμπέρασμά του, για να απαντήσει αμέσως «είναι και τα δύο».

Και καταλήγει με τα εξής αξιοσημείωτα:

«Είναι χρέος της ψυχολογίας, γενικά της επιστήμης, της Πολιτείας, της Εκκλησίας να δημιουργήσουν το κατάλληλο περιβάλλον, τις κατάλληλες προϋποθέσεις και συνθήκες, ώστε το γνώδι σ' αυτόν να γίνει πραγματικότητα και να οδηγήσει το κατ' εικόνα στο καθ' ομοίωσιν. Να βοηθήσουμε τον άνθρωπο, σε μια ελεύθερη, ανοιχτή, και δημοκρατική κοινωνία, να επιτύχει την πλήρη αυτογνωσία του και αυτοπραγμάτωση, και να γίνει μια ελεύθερη, ανεξάρτητη, ώριμη, υπεύθυνη, ολοκλήρωση, δημιουργική και ενεργητική προσωπικότητα στην κοινωνία. Μία τέτοια προσωπικότητα ευρίσκει την ολοκλήρωσή της μόνο στην Αγία Ορθόδοξη Εκκλησία μας»

Για όσους ενδιαφέρονται, το βιβλίο εκδόθηκε το 1990 στην Άμφισσα από τις Επιστημονικές Εκδόσεις της «ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΦΩΚΙΔΟΣ».

Ι.Τ.

«ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΣΕ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ»

Διονυσίου Δ. Τάτση

Με το βιβλίο του «ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΣΕ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ» ο πρεσβύτερος Διονύσιος Τάτσης προσθέτει έναν ακόμη κρίκο στην όντως αξιόλογη συγγραφική του δημιουργία.

Είναι το ένατο στη σειρά βιβλίο μέσα σε μία δεκαετία αδιαμφισβήτητα καρποφόρα.

Το βιβλίο που χωρίζεται σε δεκαπέντε κεφάλαια, εκτείνεται σε εκατόν είκοσι έξι σελίδες και το περιεχόμενό του έχει σχέση με ζητήματα ηθικοθρησκευτικού κυρίως χαρακτήρα, όπως «το κάλλος» της αμώμητης αγάπης, «ο

καλός λογισμός», «η προαίρεση του ανθρώπου», «περί μετανοίας» κ.α.

Ο άμεσος βιωματικός λόγος, που αποτυπώνεται ως ζωντανός διάλογος μεταξύ του συγγραφέα και ενός Γέροντα και η απέρριπτη εικονοποίηση, συνδέτουν ένα ανάγνωσμα ευχάριστο και ωφέλιμο, ένα κείμενο - εισαγωγή στην πνευματική ζωή, όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται.

Δεν ξέρω την ακριβή σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με την πνευματικότητα, η οποία, ασφαλώς, είναι μια έννοια σύνθετη, που ο καθένας την τραβολογά και την προσαρμόζει στα δικά του μέτρα και τις δικές του ανάγκες, ούτε μπορώ να ισχυριστώ ότι οι περασμένες εποχές ήταν αγγελικότερες της δικής μας, μπορώ, όμως χωρίς δισταγμό, να συμφωνήσω με το συγγραφέα ότι, παρά την αδιαμφισβήτητη τεχνολογική εξέλιξη, παρά τις πάμπολλες «ευκολίες», που έχουν τεθεί στη διάθεσή μας και μειώνουν τον σωματικό κόπο, την πρεμία δεν τη βρήκαμε. Είμαστε άραγε καταδικασμένοι σε μίαν ατέρμονη πορεία αναζήτησης; Είμαστε οι κληρονόμοι του «πεπτωκότος Αδάμ», υποχρεωμένοι να καταβάλλουμε τον προσωπικό μας οβολό εξαγνισμού;

Ένας, κατά το συγγραφέα, είναι ο μοναδικός δρόμος σωτηρίας: ο δρόμος της προσευχής και της μετάνοιας, ο δρόμος ο πνευματικός: αυτός που όρισε ο Χριστός με τη ζωή του και το θάνατο. Οι άνθρωποι πρέπει «να βρουν τρόπους να συνυπάρχουν με αγάπη και προσευχή, με υπομονή και υποχωρητικότητα, με μυστική ανοχή, χωρίς διακρίσεις». Θαυμάσιες, όντως διατυπώσεις, που η καθημερινή πραγματικότητα έρχεται να αναιρέσει και να βάλει στο περιθώριο.

Έτσι η αλλιώς, όσα εκτίθενται στο «ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΣΕ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ», αποτελούν μια συγκεκριμένη προσέγγιση των ποικίλων προβλημάτων, την οποία, είτε δέχεται, είτε απορρίπτει κανείς, οφείλει να σεβαστεί.

Με όλη μου την καρδιά εύχομαι στον ιερέα και δάσκαλο συγγραφέα κουράγιο και δύναμη για συνέχιση της γενικότερης συγγραφικής του προσπάθειας.

I.T

Το Μοιρολόγι του Τάκη Πρόκου για το κάγιομο του Μολυβδοσκεπάστου το 1943 από τους Γερμανούς.

Τον Ιούλιο του 1943 το Μολυβδοσκεπάστο (Δεπαλίτσα) πυρπολήθηκε από τους Γερμανούς επιδρομείς, με αποτέλεσμα, να καταστραφούν τα σπίτια και να υπάρξουν και θύματα.

Ο Τάκης Πρόκος, δόκιμος ηθοποιός, χωρίς σχολές και πτυχία, αλλά με πλούσιο έμφυτο ταλέντο, σύγχρονος του Μ. Φωτόπουλου - Ν. Σταυρίδη - Μεσολλογγίτη κλπ. μπόρεσε το 1942 και ανέβασε στο «Περοκέ» το έργο «τα έρημα τα ξένα», σενάριο και σκηνοθεσία του ίδιου που πραγματεύονταν ένα φτωχόπαιδο από την Επαρχία, που κατέβηκε στην Αθήνα, για να βρεί καλύτερη τύχη.

Ο ίδιος το 1985 παρουσίασε μια εκδήλωση στους χωριανούς του, σχετικά, με την καταστροφή του Μολυβδοσκεπάστου, με όσα είχε υπόψη του. Η απαγγελία, του πιο κάτω ποιήματος, συνοδεύονταν με υπόκρουση Ηπειρώ

τικού μοιρολογιού. Να πως εξιστορεί,
με το ακόλουθο ποίημά του.

Στίχοι - Απαγγελία Τάκη Πρόκου:

Ήταν μια μέρα καφετή, μια μέρα τ' Α-
λωνάρη.

Ο τζίτζικας τραγούδαγε σε δέντρο, σε
κλωνάρι.

Σαν βγήκε ο ήλιος το πρωί και βγάλαμε
το βιό μας

οι Γερμανοί ξεκίνησαν, να κάγουν το
χωριό μας.

Από τα μισογέφυρα, στην Παναγιά, στη
Ράχη.

Αχ! δόλιο χωριουδάκι μας, τι μαύρη
μοίρα νάχεις.

Τους βλέπουνε οι χωριανοί να ξεμυ-
τούν στ' αλώνια

και τρέχουν προς το ριζό και κρύβον-
ται στ' αμπέλια.

Και από κει αγναντεύανε το δόλιο το
χωριό τους

Προτού τα σπίτια κάγουνε μπαίναν για
πλιατσκολόγι

αυτοί οι τρισκατάρατοι και του διαβό-
λου σόϊ

Οι πλάκες γκρεμιζότανε και τρίζανε τα
ξύλα

σ' έπιανε τρόμος να τ' ακούς, σ' έπιανε
ανατριχίλα.

Ο Σπύρο Τζιάτζιος κάδονταν στην κλα-
δερή και κράζει

γυρίστε πίσω χωριανοί, κανείς δε σας
πειράζει.

Μ' αυτοί από τον τρόπο τους και την
πολλή λαχτάρα κρυβόταν νυχτοήμερο
με φόβο και τρομάρα.

Κι αυτός ο δόλιος δεν πρόφτασε το
σπίτι να γλυτώσει τον σκότωσαν οι Γερ-
μανοί στις πόρτας το κατώφλι.

Τον Τόλη Μπέριτσα πήρανε, μαζί τον
Ντίν τζιαβάρα

και τον Νικόλα το φτωχό, τον άνδρα της
Βαρβάρας

το δρόμο να τους δείξουνε, κατά την
Ψηλοτέρα

εκεί τους εσκοτώσανε, εκείνη την ημέ-
ρα.

Και το Μανώλη τ' ορφανό, της τσιάντας
το παιδάκι

και κείνον τον σκοτώσανε, στη μέση το
σοκάκι.

Οι άλλοι π' αγναντεύανε απ' το ριζό της
φλόγας

εβάλανε τα κλάμματα, βάζουν τα μοι-
ρολόγια.

Εκεί μοιρολογούσανε, μικροί νέοι και
γέροι

το βιό τους που κατέστρεψε των Γερμα-
νών τ' ασκέρι.

Μαύρα κηπάρια μείνανε και σπίτια
γκρεμισμένα

κι οι Δεπαλιτσιώτες πήρανε τους δρό-
μους για τα ξένα.

Προς τα Ζαγόρια τράβηξαν, άλλοι
προς το Παγώνι

σε μοναστήρια κι εκκλησιές, εκεί πο-
μείναν άλλοι.

Καμπάνες δε σημάνανε, μες το χωριό
σαν πρώτα

κι οι Δεπαλιτσιώτες μένανε μέσα στην
καταφρόνια.

Τα σπίτια τους τα χάσανε επήρανε το
βιό τους

κι έρημο απόμεινε, το δόλιο το χωριό
τους.

Σήκω Γκουλέτο να το πεις, σήκου για
να λαλήσεις

στης Δεπαλίτσας το γκρεμό, να το μοι-
ρολογήσεις.

Σημ. Γκουλέτο = Γκουλικβέρα, ήταν η μοιρολογί-
στρα του χωριού, πολύ παλιά

Αχιλ Κολιός

Είμαι αθώος...

Στη μνήμη του Βασίλη Καρρά

Ο Δικαστής κι ο Στρατοδίκης
νάχει και μάτια ανοιχτά,
να ξεχωρίζει, να δικάζει,
κάθε προδότη και φονιά.

Εγώ δεν ήμουνα προδότης
ούτε φυγάς ούτε κιοτής.
Πολέμησα για την πατρίδα
με τα παιδιά της ΕΞΟΧΗΣ.

Η Μαύρη κατοχή με βρήκε
νάμαι ο πρώτος στο χωριό.
Ο προεδρός του, ο προστάτης
για το καλό νοικοκυριό.

Ήταν τρανή τιμή και χρέος
όπου μπορώ ν' αγωνιστώ,
για την ΕΛΛΑΔΑ να τα δώσω
ελεύθερος κ' εγώ να ζω.

Ατρόμητος δεν προσκυνούσα
τύρρανο κια κατακτητή
όλη η Ελλάδα πολεμούσε
και όσοι είχανε γυχή.

Τα νιάτα όλα τραγουδούσαν
σε κάμπους και βουνοκορφές.
Είν' η αθάνατη Ελλάδα
όπως και σ' άλλες εποχές.

Είμαι αθώος! Να τ' ακούσουν
όλοι ... και πέτρες και κλαδιά
και οι προδότες, οι χαφιέδες
που να τους κάγει η φωτιά.

Ψηλά στην έδρα που δικάζεις
αν έχεις ήθος, ανθρωπιά,
γιατί στον τοίχο να με στήσεις
με του «προδότη» ρετσινιά...

Πέσ' μου να ξέρω τ' έχω κάνει και λες
στον τοίχο θα στηδώ.

Πεσ' μου, να ξέρουν στην Ελλάδα
αμάρτησα, να σκοτωδώ.

Πέσ' μου να μάθουνε τα εγγόνια
μια μέρα που θα γεννηθούν,
αξίζει τη ζωή να δώσουν
τον τύρανο να πολεμούν,

Εμπρός φωνάζτε να τ' ακούσουν
ηγέτες, δάσκαλος, παπάς
τι πρέπει νάχουμε; Λεβέντες;
Η μαύρα νιάτα, τεμπελιάς.

Θα ξαναυθίσουνε λουλούδια
θα τραγουδάνε στα χωριά
και να μη κλάγουν οι γυναίκες
άντρες, αδέρφια και παιδιά.

Κ' εσύ λαέ βασανισμένε
για τους αγώνες μη ντραπής
Να προχωράς, να μεγαλώνεις,
Ελλάδα να δημιουργείς.

Θέλω μια χάρη: τον προδότη.
Θέλω στα μούτρα να τον δω
κι από τον τάφο να τον φτύνω
μαζί με όλο το χωριό.

Τα μάτια μη μου δέσετε
θέλω να καμαρώσω.
Τον ήλιο σου Ελλάδα μου
πηγαίνω ν' ανταμώσω.

20.7.1989

Γιάννης Παπαμιχάλης

Σημείωσε

Ο Βασίλης Καρράς

Εκτελέστηκε στις 3.7.1948 στο Σταυράκι Ιωαννίνων

ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑΣ

Λεφτέρη Β. Τζόκα

Πύρινος λόγος: «Ρίχτε εκκλησιές - χτίστε σκολειά!»

αντιλαλεί μες στην γυχή και ζωντανός θα μείνει

Άγιε μου ανάρτη, Διδαχέ, ανθεί σαν πασχαλιά,

Πρόδρομε και καλόγερε, έσπειρες την ειρήνη.

Ηλιόχαρα μηνύματα και γκόλφι στην καρδιά,

με το ραβδί σου αχώριστο, Σταυρός το κήρυγμά σου,

οδεύουνε και σήμερα με μόχθο τα παιδιά,

ανθίσανε τα λόγια σου και το παράδειγμά σου!...

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΒΟΥΝΑ

Λεφτέρη Β. Τζόκα

Αγέρωχα ηπειρωτικά, βουνά μου αγαπημένα,

με την Γκαμήλα, Γράμμο, Δρίσκο, «Λήθη» σου Μαβίλη·

Μουργκάνα, Κλέφτης, Ζάλογγο, στον κόσμο ξακουσμένα,

Τζουμέρκα μου περήφανα, Σούλι μιλούν τα χείλη.

Η Πίνδος ραχοκοκκαλιά κι Αχερουσία Λίμνη,

που ταξιδεύουν οι νεκροί, στα Τάρταρα του Άδη·

καλοδεχούμενα βουνά, σκορπίζουν τη γαλήνη

και της πατρίδας κόσμημα, μ' ατίμητο πετράδι.

Το πανηγύρι στη Μελισσόπετρα

Ανεπανάληπτο ήταν εφέτος το πανηγύρι στη Μελισσόπετρα που έγινε προς τιμή της Αγίας Παρασκευής.

Για την πραγματοποίησή του εργάστηκαν με απaráμιλο ζήλο και δέληση - παρά τη φοβερή ζέστη - όλα τα μέλη της Αδελφότητας Μελισσοπετρινών - Καλοβρυσινών και όλοι γενικά οι χωριανοί. Τα κύρια χαρακτηριστικά του πανηγυριού ήταν:

Ο αυθορμητισμός όλων των νέων για την επιτυχία του.

Η τάξη, η πειθαρχία και η υπακοή στον ένα.

Η καλή διαμόρφωση της πλατείας, ο πλούσιος φωτισμός, η με το χαμόγελο στα χείλη ταχεία εξυπηρέτηση, οι ποικίλοι και πλούσιοι μεζέδες, η κρύα μπύρα, τα αναγκυτικά και πάνω απ' όλα η φημισμένη στο πανελλήνιο Ηπειρωτική κομπανία του Πέτρου Λούκα με το απδόνι τραγουδιστή Κυρίτση.

Τα έσοδα που προέκυγαν από το διήμερο πανηγύρι θα διατεθούν για έργα κοινής ωφελείας στην κοινότητα.

Για μια λοιπόν ακόμα φορά μπράβο στα μέλη της Αδελφότητας και σ' όλους τους νέους του χωριού.

Ας ευχηθούμε, το κάθε χρόνο και καλύτερα.

B.N.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΣΕ ΥΨΟΜΕΤΡΟ 2.000 μέτρα.

Στα πλαίσια των εκδηλώσεων του 15 αύγουστου στη θέση Μπάντε αλ Μπιζιάνου (σιάδι του Μπιζιάνη) της κοινότητας Πάδων - Κονίτσας που βρίσκεται σε υψόμετρο 2.000 μ. περίπου στους πρόποδες του Σμόλικα πραγματοποιήθηκε ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ των παιδικών ομάδων Πάδων και Παλαιοσελλίου.

Λίγες μέρες πριν από τον αγώνα ο ακούραστος ταμίας του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Παδιωτών κ. Ι. Κασκαβέλης βοηθούμενος από τα νιάτα του χωριού είχε μετατρέψει το φυσικό σιάδι, που περιβάλλεται από πανύψηλα πεύκα και έλατα σε ένα τέλειο γήπεδο με φυσικό χόρτο (γκολπόστ, γραμμές κλπ).

Σ' αυτό το ειδυλλιακό φυσικό περιβάλλον στις 12 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε ο προαναφερθείς ποδοσφαιρικός αγώνας, νικήτρια δε αναδείχθηκε η ομάδα «Πάδες» με σκόρ 3 - 2 (2 - 1).

Την νικήτρια ομάδα αποτελούσαν: Κυριάκης 1, Ξεφτέρης Ι., Κασκαβέλης Α., Γαλάτουλας Ε., Μεσσής Σ., Μεσσής Π., Γιάκκας Δ., Γιαννούσης Ι., Ξεφτέρης Α., Κυριάκης Δ., και Λιούσκας Ι.

Γράμμα από την Αμερική

Από τον κ. Γεώργιο Γιούσιο λάβαμε το πάρα κάτω γράμμα:

«Αγαπτε κ. Τουφίδη σε χαιρετώ, καθώς και όλους τους συντάκτες του αγαπητού μας περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ.

Με μεγάλη χαρά περιμένουμε να διαβάσουμε εδώ στα ξένα κάτι από την Πατρίδα.

Όταν διαβάζουμε το περιοδικό, νομίζω πως βρίσκομαι στην Κόνιτσα και θυμάμαι τα παλιά χρόνια.

Εύχομαι να είσθε όλοι καλά και να εξακολουθείτε με τον ίδιο ζήλο την έκδοση του περιοδικού.

Σας ευχαριστώ και σας στέλνω τη συνδρομή του 1990».

Η κ. Αναστασία Φίτσιου - Μάνδου που διαμένει στην Ελβετία, έστειλε στο Περιοδικό μας 4.000 στη μνήμη του συζύγου της Εμμανουήλ.

Ευχαριστήρια επιστολή από τη Θεσσαλονίκη.

Από τον κ. Κάτσικα που επισκέφτηκε την επαρχία μας και έμεινε ενθουσιασμένος, λάβαμε ευχαριστήρια επιστολή στην οποία μεταξύ των άλλων μας γράφει:

«... Κύριε Τουφίδη το συγγραφικό σας έργο για την Κόνιτσα και τη γύρω περιοχή μας ξεσήκωσε και μας ώθησε να επισκεφτούμε τις ομορφιές που περιγράφετε στα τόσο χρήσιμα βιβλία σας. Γίνατε αφορμή να γνωρίσουμε μια από τις ομορφότερες και άγνωστες περιοχές της χώρας μας και να νιώσουμε τόσο υπέροχα. Ήδη από την επομένη της επιστροφής μας σχεδιάζουμε τη νέα επίσκευή μας εκεί. Έχουμε ξεσηκώσει

πολλούς δικούς μας εδώ στη Θεσσαλονίκη, που αγαπούν τη φύση και την ιστορία της περιοχής σας, για να πραγματοποιήσουν εκδρομές στα μέρη σας... Σας παρακαλώ να φιλοξενήσετε την παρούσα επιστολή στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» και να με εγγράψετε συνδρομητή του. Σχετικά σας στέλνω ταχυδρομική επιταγή 1.000 δραχμών.

Ευχαριστώ».

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Κάτσικας Δημοσθένης Θεσσαλονίκη.

Σημείωση Σ.

Κύριε Κάτσικα, ευχαριστούμε για τα καλά σας λόγια και το ενδιαφέρον σας για τον τόπο μας και το περιοδικό μας. Χρόνο με το χρόνο όλο και περισσότεροι θαυμαστές της φύσης επισκέπτονται την περιοχή μας και φεύγουν ενθουσιασμένοι. Εμείς από την πλευρά μας θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να γίνει ο τόπος μας γνωστός σε όλους τους Έλληνες.

Το πανηγύρι μας Αγ. Παρασκευής και Αγ. Παντελεήμονας στο χωριό μας Πηγή.

Το πανηγύρι μας φέτος γιορτάστηκε με την παλιά παράδοση η οποία είχε σταματήσει πριν λίγα χρόνια για διάφορους λόγους. Όπως παλιότερα και φέτος ήρθαν τα όργανα στην Αγ. Παρασκευή, έπαιξαν το πρώτο μοιρολόι και άρχισε ο χορός που κράτησε δύο ώρες.

Το βράδυ ξανάρχισε ο χορός στην πλατεία. Στις 12, τα μεσάνυχτα, έγινε η κλήρωση του Συλλόγου και μετά ακούστηκε ένας παλιός σκοπός - η παπαδιά - που χόρευαν οι παλιοί. Τον χόρευε ο Θόδωρος Ζώτος - ο μερακλής των μερακλήδων 84 χρονών. Ακολούθησαν και άλλοι χορευτάδες και το γλέντι συ-

νεχίστηκε ως το πρωί με πολύ κόσμο από την Κόνιτσα και τα κοντινά χωριά. Ο Σύλλογος και η Αδελφότητα φρόντισαν για όλα και το πάρκιγκ που έφτιαξε η Κοινότητα εξυπηρέτησε τους πανηγυριστές που έβρισκαν χώρο να παρκάρουν τ' αυτοκίνητά τους.

Βαγγ. Βουρδούκας

ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Στην αίθουσα του Φιλολογικού Πarnaσού, στην Αθήνα, απονεμήθηκε στο διακεκριμένο Ηπειρώτη Συγγραφέα Λάμπρο Μάλαμα έπαινος για το ιστορικό του δράμα «Η Ελένη της Σπάρτης». Είναι μια πολύπραχτη δραματική σάτιρα που αναφέρεται στην εποχή του εμφύλιου, με αληθινούς ήρωες, κεντρικό πυρήνα την ηθική συνέπεια και τη θυσία της ζωής για τον αγνό και ιδανικό έρωτα. Από το έργο αντλούνται μηνύματα για τη δικαιοσύνη, την ειρήνη και την εθνική συμφιλίωση.

ΣΧΟΛΙΑ

• Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΝΕΡΟΥ, ήταν μια οδυνηρή πραγματικότητα για τους κατοίκους της Κόνιτσας εφέτος. Νερό με το δελτίο και αύξηση της τιμής του από τα 20 κυβικά και ανω. (1000 δρχ. το κυβ. από τα 20 - 30 κυβ. και 5.000 δρχ. από τα 30 κ. και άνω). Μπροστά στον κίνδυνο να ξεραθούν τα κηπάρια, οι Κονιτσιώτες κατέφυγαν στο κουβάλημα νερού από το ποτάμι με κάθε λογής βυτία.

Νομίζουμε ότι αυτό δεν πρέπει να ξανασυμβεί άλλη χρονιά. Νερό υπάρχει. Καλό κουμάντο χρειάζεται. Το νέο Δημ. Συμβούλιο που θα προκύψει από τις ερχόμενες εκλογές ας ενδιαφερθεί αμέσως για τη λύση του σοβαρού αυτού προβλήματος.

Αν δεν υπάρχει άλλο νερό στον Αι-Θανάση και στο Στόμιο (αφού διαπιστωθεί από γεωλόγους) τότε ας πάρουμε από τις διάφορες πηγές που χύνονται στον Αώο από τη γέφυρα ως το Μοναστήρι. Θα επιβαρυνθούμε τους δεινούς μήνες με ένα μεγαλύτερο κόστος, λόγω άντλησης, αλλά θα 'χουμε άφθονο νερό. Η Κόνιτσα είναι ταυτισμένη με νερό και πράσινο, έτσι είναι γνωστή σε όλους.

- Ο ΔΡΟΜΟΣ που κατεβαίνει στο πάρκιγκ (απέναντι από το Δασαρχείο) κάνει ένα απότομο σκαλοπάτι ώστε με δυσκολία ανεβοκατεβαίνουν τα αυτοκίνητα.

Δε θα μπορούσε ο Δήμος να τακτοποιήσει την ανωμαλία; Με δύο τσουβάλια τσιμέντο διορθώνεται μια χαρά.

- ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ (πάνω από το σιδηροπωλείο του Κ. Ζήνδρου), το κτίριο έχει εγκαταλειφτεί από τους ιδιοκτήτες και τα παράθυρα χάσκουν σαραβαλιασμένα και προκαλούν άσχημη εντύπωση σε ντόπιους και ξένους. Μήπως θα 'πρεπε ο Δήμος να απευθυνθεί στους ιδιοκτήτες και να βρεθεί ένας τρόπος να εξαλειφθεί η ασχήμια;

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Δωρεά 20 χιλ. δραχμών έκαναν στο Γηροκομείο Κόνιτσας οι αδελφοί Τζουμέρκα από την Πουρνιά, στη μνήμη του αδελφού τους Πασχάλη.

- Στις 23/6/90 ημιφορτηγό που οδηγούσε ο Βαγγέλης Παπαευθυμίου, αναποδογύρισε στην επικίνδυνη στροφή μεταξύ Δίστρατου - Αρμάτων, με αποτέλεσμα να τραυματιστεί ο οδηγός και η νύφη του Υπαπαντή με την αδελφή της.

- Στις 20 Ιουλίου έγιναν οι καθιερωμένες γιορτές στην Φούρκα.

- Στις 21/7 «Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αγωνιστών Εθν. Αντιστάσεως» Ε.Ο.Ε.Α. - Ε.Δ.Ε.Σ γιόρτασε στην Κόνιτσα με συνεστίαση, εκκλησιασμό, κατάθεση στεφανιών την 48η επέτειο της εξόδου στο βουνό του Ναπ. Ζέρβα.

- Ο Ιούλιος πέρασε με ξηρασία, η οποία φέτος στους Κόνιτσιώτες ήταν πολύ αισθητή με την έλλειψη νερού. το Δημοτ. Συμβούλιο για να περιορίσει την κατανάλωση νερού από τους Δημότες αύξησε τα τέλη ύδρευσης: έτσι για κατανάλωση πάνω από 20 κυβικά όρισε 1.000 δρχ. το κυβικό και από 30 κυβ. και άνω 5.000 δρχ.

Πολλοί κάτοικοι άρχισαν το κουβάλημα νερού από το αρδευτικό αυλάκι του Αώου για να σώσουν τους κήπους τους.

- Η κίνηση επισκεπτών στην Κόνιτσα κατά το μήνα Ιούλιο δεν ήταν πολύ μεγάλη φέτος. Ίσως λόγω της αναβολής των εξετάσεων, πολλοί γονείς ανέβαλαν την έξοδο στην ύπαιθρο. Αλλά και η έλλειψη νερού είχε κι αυτή τις συνέπειες της. Δε λειτούργησε η Μαθητ. Εστία με τα ΚΑΠΗ όπως τις άλλες χρονιές. Έτσι η αγορά της Κόνιτσας έχασε ένα σεβαστό ποσό.

- Στις 12/8 έγιναν στο Κουκούλι Ζαγορίου τα εγκαίνια του πνευματικού κέντρου «ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ» από το Συμβούλιο της Ριζαρείου Σχολής. Το Κέντρο θα φιλοξενεί τα βιβλία του Κ. Λαζαρίδη (5.000 τόμοι), τη συλλογή

του από τα βότανα της χλωρίδας του Βίκου κ.α.

Έτσι μετά το Μονοδέντρι και το Πάπιγκο, δημιουργείται στο Ζαγόρι άλλος ένας πόλος έλξης επισκεπτών προς όφελος της περιοχής.

Δεκαπενταύγουστος. Πανηγύρια σε πολλά χωριά της περιοχής. Πολύς κόσμος - όπως κάθε χρόνο - στο Μοναστήρι της Μολυβδοσκεπάστης με αγρυπνία και ομιλία τγού Μητροπολίτη Σεβαστιανού.

- Αρκετός κόσμος και στην Παναγία της Κόνιτσας (κοντά στα «Πλατανάκια»).

- Δοξολογία στη Μητρόπολη για το γιορτασμό της ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων - και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο της πόλης.

- Πολύς κόσμος συμμετείχε και στα πανηγύρια της Λάκκας Αώου και στα χωριά του Σαραντάπορου.

- Τον Κων. Γκουβατζή, 28 ετών, και τον Ιωαν. Παπαζάνθη, 27 ετών, από τον Τύρναβο, συνέλαβε η Αστυνομία Κόνιτσας γιατί καλλιεργούσαν δεντρύλλια χασίς στην περιοχή της Εξοχής.

- Η Μητρόπολη Κόνιτσας σε συνεργασία με τον «Πανελλήνιο Σύνδεσμο Βορειοπαιρωτικού Αγώνος» διοργάνωσαν στην Κόνιτσα από τις 23 - 26/8 το Β' Πανελλήνιο Συνέδριο με την επωνυμία «Το βορειοπαιρωτικόν ζήτημα» (Παρελθόν - Παρόν - Μέλλον).

Μετά τον πανηγυρικό εσπερινό στο Ναό του Αγ. Κοσμά επακολούθησε η λιτάνευση της εικόνας του Αγίου στην κεντρική πλατεία με συμμετοχή πέντε Μητροπολιτών, δεκάδων ιερέων και πλήθος λαού.

Στις 24/18 μετά τη Λειτουργία στο Ναό

του Αγ. Κοσμά, άρχισε το Συνέδριο στο αμφιθέατρο του Δήμοτικού μεγάρου. Το βράδυ στην Κεντρική πλατεία τραγούδησαν και χόρευαν Δροπολίτικα τραγούδια, μαθητές και μαθήτριες του Λυκείου Ιωαννίνων.

Στο Συνέδριο, που έλαβε μέρος και ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης κ. Αθ. Κανελλόπουλος, έγιναν διάφορες εισηγήσεις από καθηγητές πανεπιστημίων και το μεσημέρι της Κυριακής έληξε με γεύμα των συμμετασχόντων σ' αυτό.

- Έφυγε ο Αύγουστος και άρχισε το αραίωμα των κατοίκων στα χωριά. Ξηρός ήταν κι αυτός ο μήνας με μεγαλύτερη πτώση των πηγών και περιορισμό του νερού στα σπίτια.

Μέχρι το τέλος του μήνα συνδυασμοί για τις Δημ. Εκλογές δεν είχαν καταρτιστεί, οπότε οι φίλοι αναγνώστες θα διαβάσουν τα περί εκλογών στο επόμενο τεύχος.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις: Στις 25/6/90 απόχτησαν στην Αθήνα κοριτσάκι ο Αθανάσιος και η Λευκοδέα Κοντοδήμου από το Κεράσοβο.

- Στις 21/6 ο Χρήστος και η Μαρίνα Κορέτση απόχτησαν αγοράκι στην Αθήνα.

- Ο Δημήτριος και η Φωτεινή Ντάφλη στην Κόνιτσα απόχτησαν κοριτσάκι στις 29/6/90.

- Στις 19/7 απόχτησαν αγοράκι στα Γιάννινα ο Θόδωρος και η Γιαννούλα Δάγη.

- Ο Γιώργος και η Βάσω Κίτσιου απόχτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα, στις 26/7.

- Ο Γιάννης και η Αλίκη Κορτσινόγλου απόχτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα, στις 5/8.
- Στα Γιάννινα ο Σπύρος και η Ευγενία Πορφυρίου απόχτησαν αγοράκι στις 8/8.
- Στην Αθήνα, ο Παναγιώτης και η Έφη Γιαννοπούλου (κόρη Γ. Νικολάου) απόχτησαν αγοράκι στις 13/8.
- Ο Νίκος και η Χαρίκλεια Εξάρχου στην Κόνιτσα την 4/8 κοριτσάκι.
- Ο Βαγγέλης και η Μαρία Παπαχρήστου από το Ελεύθερο, κοριτσάκι στις 17/8, στην Πάτρα.
- Στα Γιάννινα, ο Κώστας και η Φωτεινή Αναστασίου απόχτησαν αγοράκι στις 30/8.

Βαπτίσεις:

Ο Λάμπρος και η Αρετή Βαδάση βάφτισαν στην Αθήνα το αγοράκι τους. Όνομα νεοβάπτιστου: Γεώργιος.

Στις 16/7/90, στη Θεσσαλονίκη ο Γεώργιος και η Κυριακή Λάππα βάφτισαν την κορούλα τους. Όνομα: Σταυρούλα.

Αρραβώνες:

Αρραβωνιάστηκαν στην Αθήνα, ο Χρυσόστομος Δ. Γκούτσιος από το Κεράσοβο και η Λίτσα Μακρινάκη στις 16/6.

- Ο Γιώργος Σ. Κρυστάλλης και η Σοφία Χ. Ευαγγέλου στην Κόνιτσα, στις 22/7.
- Στην Κόνιτσα, ο Ευάγγελος Βουρδούκας από την Πηγή και η Βασιλική Θώμου από την Αετόπετρα, στις 28/7.
- Στην Κόνιτσα, ο Μήλιος Χούσος και η Αμαλία Λ. Βλάχου, στις 15/8.

Γάμοι:

- Παντρεύτηκαν στη Θεσσαλονίκη ο

Ιωάννης Καργατζίδης και η Μαρία Μ. Παπαγιάννη 29/4.

- Στις 9/6 παντρεύτηκαν στην Αθήνα η Μαρίνα Φούντου και Ξενοφών Χανδρινός.
- Στις 30/6 στην Αθήνα παντρεύτηκαν, η Ευανδία Κυπαρίσση και ο Κώστας Αγγελάκης.
- Στην Κόνιτσα ο Ιωάννης Χαραμούζας από την Καστανέα και η Γεωργία Εξάρχου από την Πηγή στις 30/6.
- Στην Αθήνα ο Γιώργος Πορφύρης και η Αφροδίτη Ραμαντάκη στις 30/6.
- Στις 30/6, στην Κόνιτσα ο Θανάσης Γ. Βλάχος και η Ελευθερία Α. Γαϊτανίδη.
- Την 1/7 στην Κόνιτσα, ο Νίκος Κυρίτσης και Ρένα Σιώρου.
- Στις 21/7 ο Χρήστος Νίκου από την Καλόβρυση και η Αθανασία Κοτσαύτη από το Μάζι.
- Στο Κεφαλοχώρι ο Δημήτριος Β. Σδούκος και η Ελένη Σ. Νούτσου στις 29/7.
- Στις 28/7 ο Αγησίλαος Παπακώστας και η Ελευθερία Χατζημελετίου στην Άνω Κώμη Κοζάνης.
- Στην Κόνιτσα ο Χρήστος Λύτος και η Αικατερίνη Μηλιώνη στις 29/7.
- Στις 5/8 ο Χρήστος Καράκογλου και η Χαριτίμη Βαλάκου στα Γιάννινα.
- Στις 17/8 στην Κόνιτσα, ο Λάζος Ράγγας και η Κατερίνα Τσάγκα από το Μάζι.
- Στις 18/8 ο Γιώργος Σπανός και η Αγγλαΐα Δάλλα από το Ελεύθερο.
- Στις 19/8 ο Τάκης Ζώτος και η Παρασκευή Κωτσίνα από τη Δροσοπηγή.
- Στις 18/8 ο Σωτήρης Παπαγιαννόπουλος από τον Αμάραντο και η Συμέλα Πολατσίδου από τα Γιαννιτσή στην Κόνιτσα.
- Στην Οξυά έγιναν οι γάμοι του Γιώργου Ζούκη και της συγχωριανής του Ευδοκίας Κυπαρίσση στις 19/8/90.

Θάνατοι

• Στην Κόνιτσα ο Δημήτριος Δημόπουλος, ετών 54, στις 5/7.

• Η Πολυξένη Κίτσιου, ετών 71, στις 5/7/90.

Στις 7 Ιουλίου απεδέμησε η Χαρίκλεια Μαλάμη πλήρης ημερών, ήταν εκατό ετών, γεννημένη το 1890. Η κυρά Χαρίκλεια μέχρι τα τελευταία της ήταν αξιοθαύμαστη τόσο για την καλή της υγεία, αλλά πολύ περισσότερο για την πνευματική της διαύγεια.

• Η Ευθαλία Τζιμα, ετών 90, στις 10/7.

• Ο Ανέστης Κωστρόγλου, ετών 75, στις 21/7.

• Ο Στυλιανός Νίκου από το Δίστρατο, πατέρας τεσσάρων παιδιών σκοτώθηκε στο δάσος του Αμάραντου από πτώση δέντρου (ήταν ξυλοκόπος), στις 2/8 σε ηλικία 54 ετών.

• Στο Μάζι ο Παναγιώτης Λάππας, ετών 61, στις 7/8.

• Στην Κόνιτσα η Ελένη Σαμαρά, στις 12/8.

• Στο Νικάνωρα ο Δημήτριος Παπακώστας, ετών 83, στις 15/8.

• Στην Κόνιτσα ο Ιωάννης Μάλιακας, ετών 88, στις 17/8.

• Στις 18/8, ο Αθανάσιος Ράγγας, ετώ 60.

• Στην Γερμανία πέθανε ο Νικόλαος Παπανικολάου ετών 50 και κηδεύτηκε στο χωριό του Εξαχή στις 23/8/90.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΣ

	Δρχ.
Ζιώγας Βασίλειος Η.Π.Α.	15.000
Αθανασούλης Ευθύμιος Καναδός	2.600
Ζήκας Κωνσταντίνος Γερμανία ..	2.500
Τζιάλλας Ελευθέριος Η.Π.Α. ...	9.600
Ευαγγελίδης Κώστας Η.Π.Α.	5.000
Θεοδοσίου Κων/νος Αθήνα ...	1.500
Ντίνης Σπύρος Θεσ/νίκη	1.000
Γαρόφα Χαρά Ιωάννινα	1.000

Φαρμάκης Σωτήριος Κόνιτσα ...	800
Γκόρτσος Νικόλαος Αθήνα	1.500
Ζιούλης Γιώργος Αθήνα	2.000
Πολίτης Γιώργος Αθήνα	1.000
Τσάνος Βαγγέλης Αθήνα	1.500
Φασούλης Φάνης Αθήνα	1.500
Σέφου Στέφος Κόνιτσα	1.000
Πορφυρίου Σπύρος Ιωάννινα ..	2.000
Κολόκας Παναγιώτης Κόνιτσα ..	1.000
Προπόδης Βασίλειος Κόνιτσα ..	1.000
Σερίφης Λεωνίδας Αθήνα	1.000
Θεολόγου Δημήτριος Αθήνα ..	2.000
Λιάτσης Κων/νος Αθήνα	2.000
Μήτσος Απόστολος Αθήνα	1.000
Παπαδημούλης Ιωάννης Αθήνα	2.000
Πανταζής Στέφανος Αθήνα	1.000
Παπαθεοδώρου Νικηφόρος Πράμαντα	1.500
Αδάμου Αθανάσιος Ιωάννινα ..	1.000
Αμπάζ Χατέμ Κόνιτσα	1.000
Ανδρονιάδης Κων/νος Αθήνα ..	1.000
Ζέρβας Κων/νος Αθήνα	1.000
Κατσένης Μιχαήλ Αθήνα	1.500
Μεσσής Αναστάσιος Θεσ/νίκη ..	1.500
Ζώτος Μιχαήλ Κορωπί	2.000
Τσάτσης Σπύρος Αθήνα	1.500
Ζέρβας Βύρων Φλώρινα	1.500
Κυπαρίσης Αντώνης Αθήνα ...	1.000
Καπακλής Παναγιώτης Αθήνα ..	1.000
Αράπογλου Μιχάλης Ιωάννινα ..	1.600
Καρράς Παναγιώτης Κέρκυρα ..	1.000
Μακάτης Γεώργιος Αθήνα	2.000
Μηλίγκας Μιχαήλ Αθήνα	1.500
Παπαχρήστου Ευριπίδης Αθήνα	1.500
Καλοκοτρώνης Θεόδωρος Αθήνα	1.500
Δήμος Χρυσόστομος Πηγή	1.000
Βούρης Πέτρος Αλιθέρι	1.500
Ζαρζάνης Θανάσης Μεσολόγγι	1.000
Στρατσιάνης Χρήστος Αθήνα ..	1.500
Γκόρτσος Κλέαρχος Αθήνα ...	1.000
Φλώρου Ελένη Αθήνα	1.500
Θεολόγου Στέφανος Αθήνα ...	1.000

ατσούκης Κώστας Λάρισα ... 1.500
 άκκας Κώστας Κόνιτσα ... 600
 εωργιάδης Χαράλαμπος
 Ιωάννινα ... 1.000
 ήμος Ιωάννης Ιωάννινα ... 1.000
 έτσιος Αντώνιος Ιωάννινα ... 1.000
 κεφάλας Θεόδωρος Ηλιόραχη . 1.000
 άππα Γεωργία Κόνιτσα ... 1.000
 Παναγιώτου Στέφανος Αθήνα .. 1.300
 Αποστόλου Κώστας Παραμυδιά 1.000
 Κοντογιάννης Φώτιος Αθήνα .. 1.000
 Παπαλάμπρου Αλίκη Γέρακας . 1.000
 Μάλιακας Βασίλης Αθήνα 1.000
 Ζάρου Ευγενία Αθήνα 1.000
 Σίββας Κώστας Κλειδωνιά 1.000
 Ζακόπουλος Αχιλλέας Αθήνα .. 1.500
 Κάτσικας Δημοσθένης Θεσ/νίκη 1.000

Βαλσάμη Ειρήνη Αθήνα 1.000
 Ξενοδοχείο «ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ»
 Ιωάννινα 2.500
 Φιλοπρόοδος Όμιλος Λουτρών
 Υπάτης 800
 Σπανός Γιάννης Αθήνα 1.000
 Πορφυριάδης Τάκης Εξοχή ... 1.000
 Ζαχαράκης Λάζαρος Κόνιτσα .. 1.000
 Γιάννος Λάμπρος Θεσ/νίκη ... 1.500
 Λάμπρου Λάμπρος Βύρωνας .. 1.500
 Χορταρέας Ηλίας Αθήνα 1.000
 Αγαπίδης Θεόφιλος Θεσ/νίκη ... 800
 Ντεντόπουλος Παναγιώτης

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
 ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
 Τ ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ»
 ΕΠΙΜΕΛ ΝΟΣΙΟΚ «ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ»

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΟΣ 66
 (ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
 ΤΗΛ 3602 966 (106 80)
 ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 Μ.Μ.
 ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΟΙΚΙΑ ΚΑΙΣΙΑΝΔΡΑΣ 10
 ΑΠΟ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
 ΤΗΛ 9701 285

Ξενώνας με 39 κρεβάτια - έργο της
 Αδελφότητας Κερασοβιτών Αθηνών,
 λειτουργεί στο Κεράσοβο. Τηλεφ. 0655 -
 41.307.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' α-
 πευθύνονται και στην Αθήνα: κ. Ζάρα
 τηλ. 8026395.

«ΚΟΝΙΤΣΑ»
Ε.Π.Ε.

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΤΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΩΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΛΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315

ΜΑΙΡΗ ΚΟΥΣΙΟΥ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Κηφισίας 69
 Αμπελόκηποι Αθήνα

ΤΗΛ. 6924394

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
 Χειρούργος Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
 » ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απόγευμα 5.0 - 9.30
 και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ Γ. ΜΠΟΥΡΗ

ΧΕΙΡ. ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ - ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
 ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙΣΑ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ CES ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΣ
 CES ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ - ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΟΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ PARIS VII

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 139 - 141
 ΑΘΗΝΑ 114 72

ΤΗΛ : 36 37 051